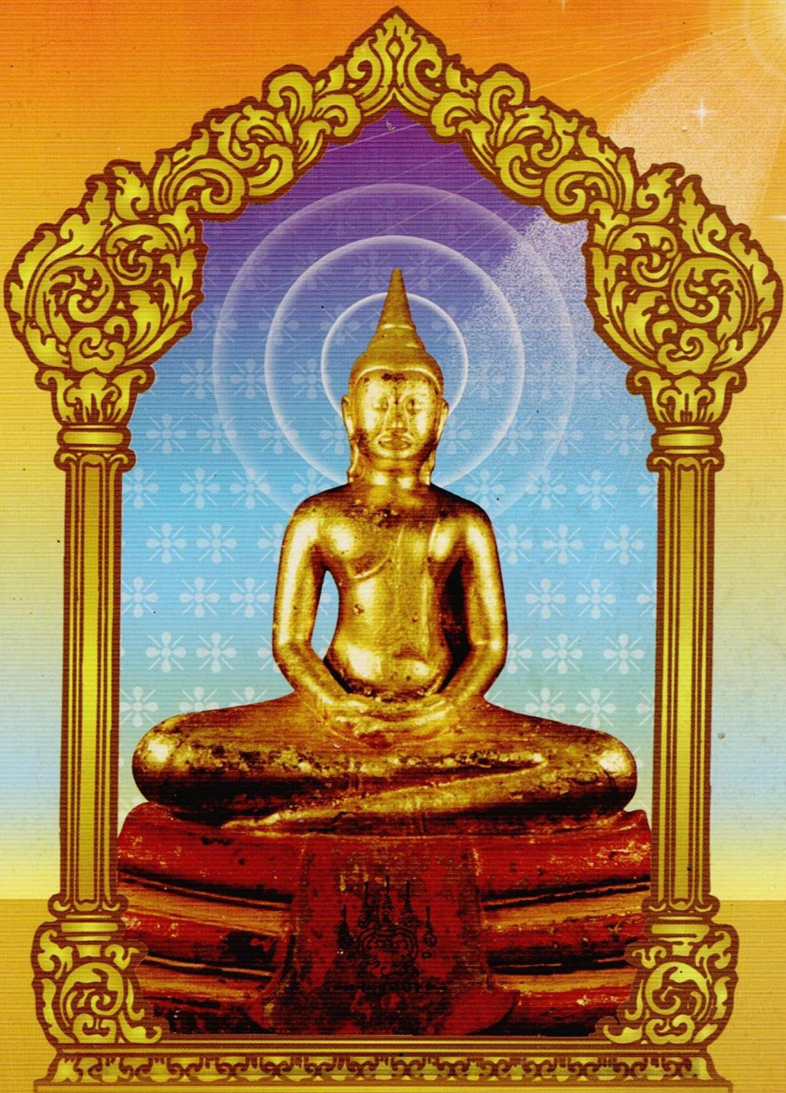
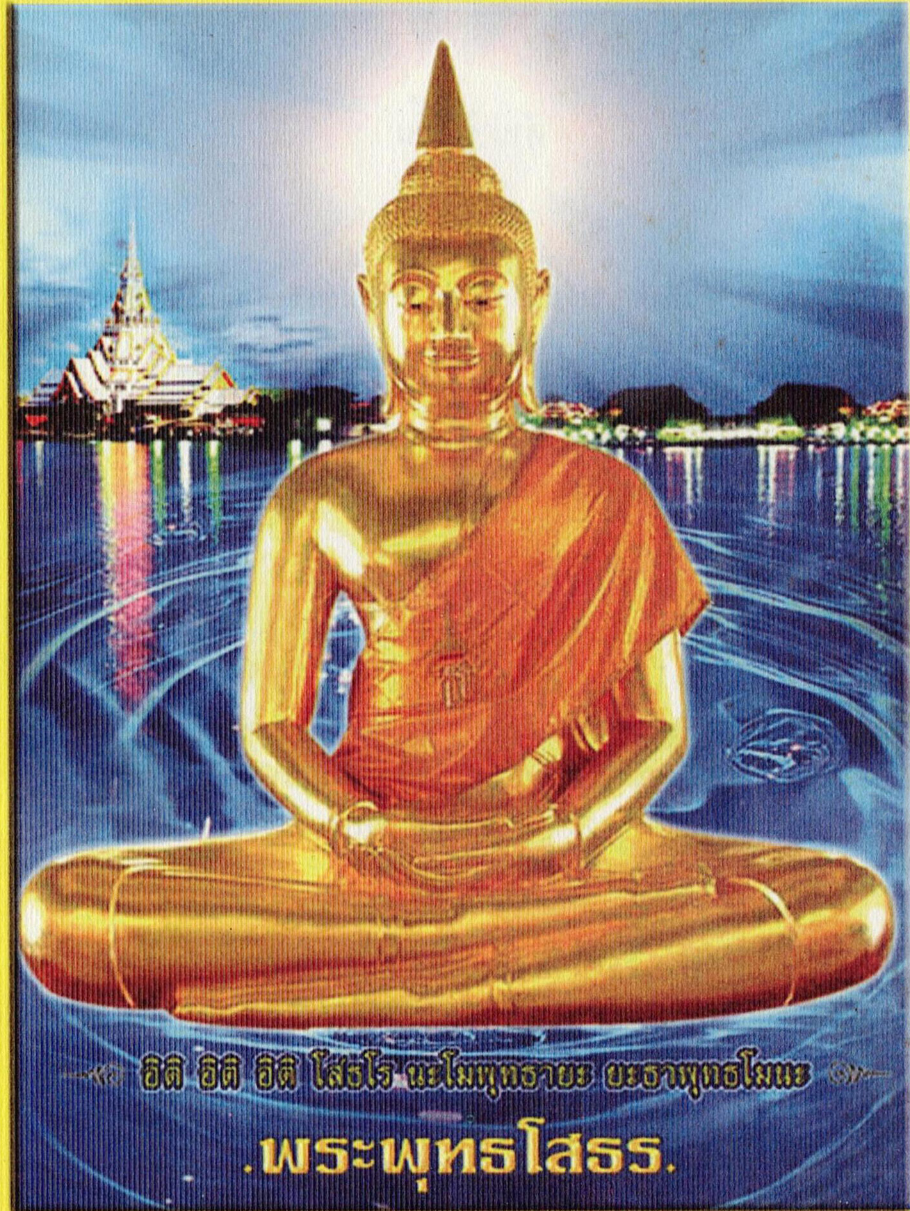

ทอแสงธรรม

พระปริยัติกิจวิธาน
วัดโสธรวราราม

ทอแสงธรรม
พระปริยัติกิจวิธาน วัดโสธรวราราม

ทอแสงธรรม

พระปริยัติกิจวิธาน

วัดโสธรวราราม

คำนำผู้เขียน

ทุกชีวิตที่เกิดมาแล้วย่อมปรารถนาความสุข จึงต่างดิ้นรนไขว่คว้าแสวงหาตามกำลังแห่งสติและปัญญาของตน แต่จะมีสักกี่คนที่เข้าใจว่าไม่มีความสุขอันใดในโลกนี้ ที่จะเสมอด้วยความสุขอันเกิดจากความสงบ ความสุขชนิดนี้สามารถหาได้ไม่ยาก ถ้าหากเราทั้งหลายได้ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาแล้วนำมาประพฤติปฏิบัติ

พระพุทธศาสนาสอนถึงวิธีการแก้ปัญหาชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการดับทุกข์ขั้นสูงสุด คือการดับกิเลสอันเป็นเหตุให้ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิด แล้วยังได้สอนถึงวิธีการดับทุกข์ในชีวิตประจำวันไว้อีกด้วย ที่เรียกกันว่า **"ทุกขสัจของสังคม"** คือ ความทุกข์ขั้นพื้นฐาน ที่ครอบคลุมตั้งแต่เรื่องการเรียน การศึกษา การทำมาหากิน การสร้างเนื้อสร้างตัว การครองรักครองเรือน รวมทั้งการดำเนินชีวิตให้มีความสุขท่ามกลางโลกธรรมอย่างมีสติ

บุญกุศลอันใดที่เกิดจากหนังสือเล่มนี้ อาตมภาพขออุทิศบุญนั้นให้แก่คุณบิดามารดาและท่านผู้มีพระคุณทุกท่าน อีกทั้งผู้ที่ทำงานเพื่อความสงบเรียบร้อยเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติและพระศาสนาสืบไป

โกธํ ฆตฺวา สุขํ เสติ
ฆ่าความโกรธได้แล้วนอนหลับสบาย

พระปริยัติกิจวิธาน
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดโสธรวราราม
เจ้าคณะอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

สารบัญ

เอาชนะทุกข์สร้างสุข	๔
ทอแสงธรรม	๑๑
เมตตาธรรมคุ้มครองโลก	๑๗
บุญและบาป	๒๒
โลกนี้ โลกหน้า	๒๙
นรกและสวรรค์มีจริงไหม	๓๘
นิมิตก่อนตาย	๔๓
ที่พึ่งสุดท้าย	๕๑
กำเนิด ๔	๖๑
การฝังขุมทรัพย์	๖๗
เสน่ห์แท้จริง	๗๕
สัมภเวสีคืออะไร	๘๒
ผลของกรรม	๘๗
วัดโสธรวราราม วรวิหาร	๙๔

เอาชนะทุกข์สร้างสุข

เมื่อเราท่านทั้งหลายยังหลงอยู่ในโลก หลงอยู่ในห่วงวังวนแห่งวัฏฏะสงสาร การพบปะกับความทุกข์ จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะท่านอยู่ในโลกของการปรุงแต่ง ต้องมีหลายเรื่องที่ผ่านเข้ามากระทบใจ ทำให้สุขบ้างทุกข์บ้างสลับกันไป บางคนที่อ่อนแอพึ่งตัวเองไม่ได้ ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจึงต้องหันไปพึ่งสิ่งอื่นแทนก็มี ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือสิ่งของ เพื่อความรู้สึกที่ดี เช่นต้องมีบ้านหลังใหญ่กว่าคนอื่น ต้องมีรถราคาแพง ต้องมีอำนาจมีความสำคัญ มีคนคอยเอาอกเอาใจ **ส่วนคนที่มีใจเข้มแข็ง มีความมั่นใจในตัวเอง ไม่สนใจว่าคนอื่นจะคิดยังไงมีใครให้ความสำคัญหรือไม่ เพราะเขาสามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง เป็นกำลังใจให้ตัวเอง** ไม่ต้องวิ่งหาที่พึ่งจากภายนอกซึ่งไม่มีความแน่นอน

ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่จีรังยั่งยืนเป็นนิรันดร ไม่ว่าจะเป็นความสุขหรือความทุกข์ วันนี้สุข วันหน้าอาจจะทุกข์ได้ วันนี้ทุกข์ วันหน้าก็สุขได้เหมือนกัน สิ่งที่ดีที่สุดคือการไม่หันไปมองในอดีต เพราะสิ่งที่เราทุกข์ในตอนนี้เป็นเรื่องของอดีต ถ้าจิตเราอยู่กับวันนี้ อยู่กับปัจจุบันก็ไม่เป็นทุกข์ เมื่อปัจจุบันดี วันหน้าก็จะดีไปด้วย อารมณ์ความรู้สึกของคนเรามันไม่เที่ยง แม้แต่เหตุการณ์เดียวกันก็ให้ความรู้ที่แตกต่างกันได้ถ้าเวลาต่างกัน **สิ่งที่เราเห็นว่าเป็นเรื่องใหญ่ในวันนี้ มันอาจจะไม่มีความสำคัญเลยในวันพรุ่งนี้ เมื่อทุกข์ จงจำไว้ว่าเรื่องต่างๆ ในอดีตนั้นมันผ่านมาแล้ว** กรรมในปัจจุบันต่างหากที่สำคัญ **เราไม่ได้เป็นคนเดียวในโลก และไม่ได้เป็นคนสุดท้ายที่ต้องมาพบเจอเรื่องเลวร้ายแบบนี้ คนอื่นเขายังอยู่ได้เราก็ต้องอยู่ได้ จำไว้ว่าไม่มีอะไรในโลกนี้ ที่คงที่อยู่ได้นาน ทุกอย่างต้องมีการเปลี่ยนแปลง ไม่วันใดก็วันหนึ่ง** โดยเฉพาะอารมณ์มนุษย์นั้นเปลี่ยนแปลงได้ง่ายมาก

ทุกข์ที่เกิดขึ้นกับชีวิตมนุษย์นั้นเป็นเรื่องธรรมดา ความทุกข์เป็นพื้นฐานของทุกๆ ชีวิตในโลก บางเวลาที่เราเพลิดเพลินคลายทุกข์ลงก็เข้าใจว่าสุข ความจริงแล้ว มีแต่ทุกข์เท่านั้นที่เกิดขึ้น และมีแต่ทุกข์เท่านั้นที่ดับไป ถ้าเรายึดมั่นถือมั่นว่า นี่เรานี่ของเรา ก็ยิ่งทุกข์มากเพราะการยึดมั่นถือมั่นนั้นเป็นปฐมเหตุของความทุกข์ทั้งปวง เมื่อทุกข์จนถึงที่สุด ก็ควรแสวงหาหนทางที่จะออกจากกองทุกข์ โดยการละ การปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นลง **เมื่อจิตเราไม่ทุกข์ ไม่ปรุงแต่ง ใครเล่าจะทุกข์แทนเรา** เมื่อท่านทั้งหลายเอาจิตไปยึดกับสิ่งที่ไม่ควรยึดจึงเกิดทุกข์ ดังนั้นจงอย่าเอาจิตไปยึดกับสิ่งที่ไม่เที่ยง

ร่างกายเรานั้นมีใจเป็นประธาน ถ้าเราตรอมใจ ปล่อยให้ใจเศร้าหมองนานๆ เข้า ร่างกายของเราก็จะพลอยเศร้าหมองทรุดโทรมลงเฉาลงเช่นกัน รักตัวเองให้มากๆ ดูแลสุขภาพกายสุขภาพใจตัวเองดีกว่า ทุกอย่างผ่านมาแล้วก็ผ่านไป เสียใจไปก็เท่านั้น บางคนทุกข์สุดๆ ขนาดว่าอยากฆ่าตัวตายไปให้พ้นๆ จากทุกข์ แต่เป็นการเข้าใจผิดอย่างยิ่ง เพราะการฆ่าตัวตายไม่ช่วยให้ใครพ้นจากทุกข์ได้ มีแต่จะไปเพิ่มทุกข์เข้าไปอีก สุขทุกข์มันอยู่ที่ใจ อยู่ที่จิตวิญญาณของตัวเราเอง ไม่ได้อยู่ที่กายเนื้อที่ท่านต้องการทำร้ายแต่อย่างใด การฆ่าตัวตายจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำอย่างยิ่ง **ถ้าท่านอยากจะฆ่าตัวตายจริงๆ ก็ควรจะใช้เวลาทำบุญทำทานก่อนอย่างน้อยหนึ่งปี เพราะกาลเวลาและบุญจะช่วยทำให้ท่าน เปลี่ยนใจไปเอง** เหมือนเรื่องอื่นๆ ในชีวิตของเรา ผ่านมาแล้วก็ผ่านไป ไม่มีแก่นสารอะไร **ลองตอบแทนบุญคุณของพ่อกับแม่ให้หมดซะก่อน ค่อยฆ่าตัวตายก็ได้ ไม่ว่ากัน**

เส้นทางชีวิตยังอีกยาวไกล มีอะไรในชีวิตรอให้เราได้ค้นหาอีกมากมาย เรื่องอะไรเราจะมายอมตายง่ายๆ กว่าจะมาเกิดเป็นคนได้ยากแสนยาก กว่าจะถึงวันนี้ หมดข้าวปลาอาหาร หมดเงินหมดทอง หมดน้ำพักน้ำแรง หมดความห่วงหาอาทรไปไม่รู้เท่าไหร่ จะมายอมตายง่ายๆ ไม่ได้ รอเวลาอีกหน่อย **ลองให้กาลเวลารักษาใจ แล้วสักวันหนึ่งมันก็จะผ่านไป เมื่อเวลาเปลี่ยนสถานการณ์ก็เปลี่ยน** แล้วท่านจะขอบคุณกาลเวลาแน่นอน

อะไรจะเป็นสุข เป็นอิสระเท่าการอยู่กับธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ **โลกมนุษย์พร่องอยู่เป็นนิจ ไม่มีอะไรเติมเต็มความต้องการได้** มนุษย์ทั้งหลายต่างโหยหาลาภ ยศ สุข สรรเสริญอันไร้แก่นสาร จงบอกกับตัวเองว่า สาระที่แท้ของชีวิตมนุษย์ยังมีอีกมาก ทำไมเราต้องมาเสียเวลาทุกข์ใจกับเรื่องไร้สาระด้วย มีเรื่องอื่นๆ ที่สำคัญกว่าให้เราสนใจอีกเยอะแยะ ถ้าท่านอยู่ในช่วงวัยรุ่น ก็ต้องสนใจในการเรียนหนังสือ ใฝ่ใจหาความรู้เพื่ออนาคตของตัวเอง ถ้าท่านอยู่ในวัยทำงานก็ต้องตั้งใจทำงาน รับผิดชอบในงานที่ทำ รับผิดชอบสังคมและครอบครัวตามหน้าที่ของพลเมือง สร้างเนื้อสร้างตัวสร้างฐานะ เก็บหอมรอมริบไว้ใช้ในยามจำเป็น หรือถ้าท่านอยู่ในวัยทองก็ต้องเร่งสร้างบุญสร้างกุศล รีบยกระดับใจ เพราะอีกไม่นานก็ต้องตาย จะมัวเสียเวลาทุกข์ทำไม

ไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นมาในชีวิตก็ตาม มันก็เป็นแค่เพียงฉากละครชีวิตฉากหนึ่งที่เราต้องแสดงไปตามกรรม มีโลภ มีโกรธ มีหลง มีรัก มีแค้น มีเกลียด มีอิจฉาริษยา มีผิดหวัง มีสมหวัง มีสำเร็จ มีล้มเหลว มีแพ้ มีชนะ อาจจะมีบางฉากที่น้ำเน่ายิ่งกว่าในละครทีวี อย่าหลงเข้าไปยึด อย่าเข้าไปอินกับมันมาก เก็บแรงเอาไว้แสดงในบทอื่นๆ บ้าง เดี๋ยวจะหมดแรงไปซะก่อน ชีวิตยังมีภารกิจทางโลกอีกหลายด้านนักที่เราต้องต่อสู้ดิ้นรน

ถ้าท่านมีพื้นฐานที่เชื่อในพลังแห่งบุญพลังแห่งความดี อยากให้ท่านลองเอาสติมาไว้กับบทสวดมนต์ อย่าปล่อยให้จิตปรุงแต่งไปในทางเศร้าหมอง หาหนังสือสวดมนต์มาสักเล่ม แล้วก็สวดไปเรื่อยๆ เช่น บทกรณียะเมตตะสูตร ก่อนเลิกสวดก็ให้อธิษฐานจิตทำสติให้ตั้งมั่น ระลึกถึงบุญกุศลถึงคุณความดีที่เคยทำมา ขอพลังแห่งบุญนั้นจงทำให้ข้าพเจ้าพ้นจากความทุกข์ ถ้าชอบทำสมาธิก็ให้ภาวนาไปเรื่อยๆ พุทโธ พุทโธ พุทโธ อย่าให้มีช่องว่าง ดูซิว่ามันจะเอาเวลาที่ไหนมาเป็นทุกข์ **เพราะสุขก็อยู่ที่ใจทุกข์ก็อยู่ที่ใจ ถ้าใจไม่คิดเราก็ไม่ทุกข์**

พยายามปล่อยวางความทุกข์ลงให้ได้ อย่าแบกมันไว้ วางมันลงหรือทิ้งมันไปซะ หรือแค่นั่งมองมันเฉยๆ ไม่ต้องไปสนใจมัน ใจก็จะค่อยๆ เบาสบายขึ้น จะคลายทุกข์คลายกังวลลง เหมือนยกภูเขาออกจากอก เราจะเดินไปข้างหน้าแบบเบาสบาย เมื่อเราไม่ต้องแบกอดีตไปด้วย ปล่อยวางความผิดพลาดต่างๆ ทิ้งไป ทุกข์ครั้งนี้จะเป็นบทเรียน สอนให้เราแกร่งขึ้น ฉลาดขึ้น

เรามาแสดงในโลกนี้เพียงชั่วคราวเท่านั้น ทุกคนต่างมีปัญหาให้แก้ให้ทดสอบ ไม่ว่าจะรวย จะจนต่างก็มีปัญหาใหญ่น้อย แตกต่างกันไป ทุกข์กันไปคนละรูปแบบ สุดท้ายผู้แสดงทุกคนก็ต้องลงจากเวทีลาโลกนี้ไป กายหยาบอันประกอบด้วย ดิน น้ำ ลม ไฟ ก็ต้องแตกสลายไปละลายไป ไม่มีอะไรในโลกที่เป็นของเราแท้จริงสักอย่าง อย่ามัวเสียเวลากับความไร้สาระของโลกอยู่เลย เอาโอกาสแห่งชีวิตนี้ ค้นหาธรรมสู่ความหลุดพ้นดีกว่า

เมื่อทุกข์มากๆ ก็อาจจะทำให้เรารู้จักความจริงข้อแรกของอริยสัจสี่ ดังคำกล่าวที่ว่า เมื่อพบทุกข์ก็พบธรรม ถือว่าเป็นการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสที่ดี เมื่อเราเห็นทุกข์ ก็อาจเห็นทางออกจากทุกข์ได้ แต่ก่อนเรายึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ไม่เที่ยงจึงเป็นทุกข์ ตามธรรมดาของสัตว์โลกที่ยังมีกิเลส ย่อมมีความผิดพลาดพลั้งเผลอทำชั่วไปบ้าง แต่ตอนนี้เรามาตั้งสติกันใหม่ เรามายึดเอาคุณธรรมความดี เอาธรรมะของพระพุทธองค์เป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยว แล้วทุกคนก็จะก้าวพ้นจากทุกข์ไปได้แน่นอน **ไม่มีความสุขใดๆ จะเสมอด้วยความสงบ** แล้ววันหนึ่งท่านอาจจะพูดว่า "ขอบคุณสถานการณ์ต่างๆ ที่ทำให้ฉันได้พบทุกข์"

เราท่านทั้งหลายโชคดีมากที่เกิดมาพบพระพุทธศาสนา อย่าปล่อยให้โอกาสนั้นสูญเปล่าเลย จงรีบศึกษาธรรม ค้นหาแก่นแท้ของพุทธศาสนา แล้วท่านจะพบตัวเอง พบความจริงของชีวิต พบความจริงของสิ่งทั้งปวง

รำลึกถึงแม่

เสียงใครหนอ จะไพเราะ เสนาะแน่
เท่าเสียงแม่ ของฉัน นั้นอย่าหมาย
ช่างไพเราะ เสนาะหู ไม่รู้คลาย
มีความหมาย โอนอ่อน ให้ผ่อนตาม
เสียงแม่ทัก ตระหนักจิต สะกิดชอบ
เสียงแม่ปลอบ ลูกน้อย ค่อยๆ ถาม
มาวันนี้ ไม่มีเสียง สำเนียงความ
ดังนิยาม เคยตอบ ลูกชอบใจ
ขอแม่จง หลับสบาย เถิดแม่จ๋า
จงรู้ว่า ลูกรักแม่ แท้ยิ่งใหญ่
ขอวิญญาณ แม่จงสุข ทุกข์ห่างไกล
เรื่องทั้งหลาย ลูกของแม่ ดูแลเอง ฯ

ทอแสงธรรม

การได้เกิด　เป็นมนุษย์　สุดประเสริฐ
งามพร้อมเลิศ　ด้วยธรรม　ประจำจิต
ถึงต่ำต้อย　น้อยค่า　ราคานิด
จงรู้คิด　สร้างคุณค่า　ราคาคน ฯ

คำว่าบุญนั้น เป็นชื่อของความสุข ตามความหมายพจนานุกรมพุทธศาสน์ ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) หมายถึง เครื่องชำระสันดาน, ความดี, กรรมดี, ความประพฤติชอบทางกาย วาจาและใจ, กุศลกรรม, ความสุข, กุศลธรรม

วิธีการทำบุญนั้น ไม่ใช่มีเพียงแค่การตักบาตรในตอนเช้า หรือการถวายสังฆทานเท่านั้น แต่ยังมีวิธีการสร้างบุญกุศลได้อีกสิบวิธีด้วยกัน ที่เรียกกันว่า บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ดังนี้

๑. **ทานมัย** หมายถึงบุญสำเร็จด้วยการให้ทาน ช่วยในการละความโลภ ถือเป็นการให้ออกในสิ่งที่ตนเองครอบครอง อานิสงส์ของการให้นั้นมีทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ผู้ให้ย่อมสบายใจและเป็นที่รักของรู้รับ ละจากโลกนี้ไปแล้วย่อมบันเทิงใจในสวรรค์

๒. **ศีลมัย** หมายถึงบุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล สำรวมกายวาจาใจให้เรียบร้อย ไม่ทำความชั่วทั้งปวง สำหรับคนทั่วไปรักษาศีล ๕ อันได้แก่ การเว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติผิดในกาม เว้นจากการพูดเท็จและการพูดส่อเสียด งดเว้นจากการดื่มสุรา ส่วนพระสงฆ์รักษาศีล ๒๒๗ ข้อ

๓. **ภาวนามัย** หมายถึงบุญสำเร็จด้วยการฝึกฝนอบรมใจให้เกิดความสงบ ถือเป็นการพัฒนาใจ เช่น การสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนเป็นประจำ เพื่อโน้มน้าวใจไปสู่สิ่งที่เป็นมงคลของชีวิต การนั่งสมาธิ การเจริญวิปัสสนากรรมฐาน เมื่อใจสงบดีแล้วก็ทำให้เกิดปัญญาได้

๔. **อปจายนมัย** หมายถึงบุญสำเร็จด้วยการประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนต่อท่านผู้เจริญกว่า เช่น พระสงฆ์ บิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่านหรือผู้ที่มีอายุมากกว่า เราควรรู้จักยกย่องให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ ไม่ยกตนข่มท่าน อยู่ที่ไหนก็จะมีแต่คนรัก

คนเอ็นดู ถือได้ว่าการถ่อมตนเป็นการลงทุนที่ง่ายมาก เพียงแค่การยกมือไหว้ผู้อื่นก็ได้บุญแล้ว

๕. เวยยาวัจจมัย หมายถึงบุญสำเร็จด้วยการขวนขวายในการงานที่ดี หรือในการงานที่ควรกระทำ ไม่ว่าจะเป็นงานของตนเองหรือว่างานของส่วนรวม โดยเฉพาะงานในเขตบุญของพระพุทธศาสนามีอานิสงส์มาก เช่นการมาช่วยในกิจการงานบุญต่างๆ ของวัด

๖. ปัตติทานมัย หมายถึงบุญสำเร็จด้วยการอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะยังมีชีวิตอยู่หรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เช่น การกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญกุศลให้ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการฝึกใจให้มีความอ่อนโยน ให้มีเมตตาปรารถนาดีต่อเพื่อนผู้ร่วมทุกข์เกิดแก่เจ็บตาย

๗. ปัตตานุโมทนามัย หมายถึงบุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาส่วนบุญของผู้อื่น ยินดีในความดีที่ผู้อื่นได้กระทำไว้แล้ว เช่นผู้อื่นได้สร้างโบสถ์สร้างวิหาร เราก็ไปงานฉลองเพื่อร่วมอนุโมทนากับเขาด้วยเป็นการยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นทำความดี

๘. ธัมมัสสวนมัย หมายถึงบุญสำเร็จด้วยการฟังธรรม อันเป็นตัวแทนของพระผู้มีพระภาคเจ้า ที่ทรงตรัสไว้เพื่อสั่งสอนสรรพสัตว์ทั้งหลายให้พ้นจากทุกข์ ขณะฟังธรรมให้มีสมาธิ รู้จักคิดตามเพื่อจะได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง

๙. ธัมมเทสนามัย หมายถึงบุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม เช่นสอนให้เข้ารู้จักเกรงกลัวต่อบาป สอนให้เขารู้จักบาปบุญคุณโทษ คอยตักเตือนสอนสั่งให้เขารู้จักการใช้ชีวิตให้อยู่ในครรลองครองธรรม

๑๐. **ทิฏฐุชุกัมม์** หมายถึงบุญสำเร็จด้วยการทำความคิดเห็นให้ถูกให้ตรง ที่เรียกกันว่าสัมมาทิฏฐิ รู้ว่าสิ่งไหนดีไม่ดี สิ่งไหนควรทำหรือไม่ควรทำ เช่น เชื่อในกฎแห่งกรรม ยึดมั่นในคุณงามความดี คนที่เรียนจบระดับสูงไม่ค่อยเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม หลายคนมองว่าเป็นเรื่องไร้สาระ เป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้ เนื่องจากคนกลุ่มนี้ถูกละอองธุลีปิดบังตา

เรื่องการทำบุญนั้น ก็แล้วแต่จิตศรัทธาของแต่ละคน ถ้าเรามีน้อยก็ทำน้อย มีมากก็ทำมาก ค่อยๆ สะสมบุญกันไปตามกำลังความสามารถ ดังคำกล่าวที่ว่า **เกิดมาเป็นคนต้องสร้างตนให้มีดี เกิดมาทั้งทีต้องทำดีให้ได้ ถ้าเป็นคนดีไม่ได้ ก็จงเป็นคนธรรมดา อย่าให้ถึงกับเป็นคนเลวเลย** คนเรานั้นควรมีความกล้า ๓ อย่างคือ

๑. ทานวีระ (กล้าในการให้)
๒. ธรรมวีระ (กล้าในการประพฤติธรรม)
๓. ยุทธวีระ (กล้าในการต่อสู้ ในการรบ)

ข้อที่ ๑ คือ **กล้าในการให้** เป็นคนต้องรู้จักให้ทาน ช่วยเหลือคนอื่นเวลาที่เขาเดือดร้อน รู้จักวางตัวตั้งตนแต่พองาม **หากสูงเกินไปคนก็จะประณาม ต่ำเกินไปคนก็จะเหยียบย่ำ**

ข้อที่ ๒ คือ **กล้าในการประพฤติธรรม** เพราะผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่เป็นสุข ด้วยการทำหน้าที่เป็นอุบาสกธรรมคือ

๑. ไปวัด (เยี่ยมเยียนพระ)
๒. หมั่นฟังธรรม (ไม่ละการฟัง)

๓. ศึกษาธรรม (ตั้งใจศึกษา)
๔. ศรัทธาในภิกษุเท่ากัน (ศรัทธาเป็นนิจ)
๕. ตั้งใจฟังธรรม (ไม่จับผิดผู้แสดง)
๖. ทำบุญตามหลักศาสนพิธี (ไม่แย้งพิธีกรรม)
๗. ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา (ทำการบำรุง)

ข้อที่ ๓ คือ **กล้าในการต่อสู้ด้วยการรบ** การรบในที่นี้เป็นการรบแบบชนิดที่ว่าตาต่อตาฟันต่อฟัน คือ ปฏิบัติอย่างจริงจัง อย่าโลเล คำว่า **"ตาต่อตา" คือ การนำธรรมต่อธรรมที่เที่ยงแท้และแน่จริงมาปฏิบัติ** ตาดูหูก็ต้องฟัง ส่วน **"ฟันต่อฟัน" คือ การขบปัญหาให้แตก** ต้องศึกษาให้รู้แจ้งเห็นจริงและเราต้องกล้ารบกับมาร มารในที่นี้หมายถึงกิเลสที่เกิดขึ้นภายในใจ ต้องรบกับมัน อย่ายอมอ่อนข้อให้ เพราะเดี๋ยวมารจะได้ใจและจะกีดกั้นไม่ให้เราบรรลุธรรม

ธรรมบทเตือนสติ

มนาปทายี ลภเต มนาปํ
อคฺคสฺส ทาตา ลภเต ปุนคฺคํ
วรสฺส ทาตา วรลาภี จ โหติ
เสฏฺฐนฺทโท เสฏฺฐมุเปติ ฐานํ.

ผู้ให้ของน่าพอใจ ย่อมได้รับของน่าพอใจ
ผู้ให้ของเลิศ ย่อมได้รับของเลิศ
ผู้ให้พร ย่อมได้รับพร ผู้ให้ของประเสริฐ
ย่อมได้รับของประเสริฐ.

องฺ.ปญฺจก. ๒๒/๔๔/๔๖

เมตตาธรรมคุ้มครองโลก

ความเมตตานั้นเป็นการให้ที่ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ จึงไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ต้องมีเหตุผลใดๆ ไม่มีเงื่อนไข เป็นความรักบริสุทธิ์แท้จริง เป็นความรักความปรารถนาดีเห็นอกเห็นใจผู้อื่นโดยไม่จำกัดเชื้อชาติศาสนา ไม่จำกัดเวลาหรือสถานที่ ความมีเมตตาเป็นข้อแรกของพรหมวิหาร ๔ อันได้แก่ **เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา** เมตตาคือความปรารถนาดีต่อสัตว์ทั้งหลาย กรุณาคือความสงสาร อยากให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ มุทิตาคือความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ไม่อิจฉาเขา อุเบกขาคือ การปล่อยวางด้วยปัญญา เมื่อช่วยเต็มที่แล้ว

ผู้ที่มีเมตตาย่อมไม่มีความคิดที่จะเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน มีแต่ความคิดที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เป็นรักที่ประกอบด้วยสติและปัญญา ไม่มีทุกข์ ไม่มีโทษ ไม่มีภัยกับใคร เป็นความสุขที่ไม่จำเป็นต้องไป ยึดเกาะอาศัยคนอื่น เป็นสุขที่เกิดจากข้างในแล้วเผื่อแผ่ออกไป ทำได้ โดยการฝึกตัวเองให้มีความสุขกับเรื่องง่ายๆ ก่อน รู้จักเป็นผู้ให้ ไม่โกรธ ไม่อิจฉาริษยาใครๆ

พระผู้มีพระภาค (๒๕/๕๓๓) ได้ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้อยู่ป่า ว่าด้วยการแผ่เมตตาดังนี้

ผู้ฉลาดในประโยชน์ มุ่งหวังบรรลุสันตบท
ควรบำเพ็ญกรณียกิจ ควรเป็นผู้อาจหาญ ซื่อตรง
เคร่งครัด ว่าง่าย อ่อนโยน และไม่เย่อหยิ่ง
ควรเป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย มีกิจน้อย
มีความประพฤติเบา มีอินทรีย์สงบ มีปัญญารักษาตน
ไม่คะนอง ไม่ยึดติดในตระกูลทั้งหลาย

อนึ่ง ไม่ควรประพฤติความเสียหายใดๆ
ที่จะเป็นเหตุให้วิญญูชนเหล่าอื่นตำหนิเอาได้
(ควรแผ่เมตตาไปในสรรพสัตว์อย่างนี้ว่า)
ขอสัตว์ทั้งปวงจงมีสุข มีความเกษม มีตนเป็นสุขเถิด
คือเหล่าสัตว์ที่ยังเป็นผู้หวาดสะดุ้งหรือเป็นผู้มั่นคง
ขอสัตว์เหล่านั้นทั้งหมดจงมีตนเป็นสุขเถิด
เหล่าสัตว์ที่มีขนาดกายยาว ขนาดกายใหญ่
ขนาดกายปานกลาง ขนาดกายเตี้ย ขนาดกายผอม

หรือขนาดกายอ้วน ขอสัตว์เหล่านั้นทั้งหมดจงเป็นสุขเถิด

เหล่าสัตว์ที่เคยเห็นก็ดี เหล่าสัตว์ที่ไม่เคยเห็นก็ดี
เหล่าสัตว์ที่อยู่ไกล้และอยู่ไกลก็ดี ภูตหรือสัมภเวสีก็ดี
ขอสัตว์เหล่านั้นทั้งหมดจงมีตนเป็นสุขเถิด
ไม่ควรข่มเหง ไม่ควรดูหมิ่นกันและกันในทุกโอกาส
ไม่ควรปรารถนาทุกข์แก่กันและกัน
เพราะความโกรธและเพราะความแค้น
ควรแผ่เมตตาจิตอย่างไม่มีประมาณไปยังสรรพสัตว์
ดุจมารดาเฝ้าถนอมบุตรคนเดียวด้วยชีวิต ฉะนั้น

อนึ่ง ควรแผ่เมตตาจิตชนิดไม่มีประมาณ
กว้างขวาง ไม่มีเวร ไม่มีศัตรูไปยังสัตว์โลก
ทั่วทั้งหมด ทั้งชั้นบน ชั้นล่าง และชั้นกลาง
ผู้แผ่เมตตาจะยืน เดิน นั่ง หรือนอน
ควรตั้งสตินี้ไว้ตลอดเวลาที่ยังไม่ง่วง
นักปราชญ์เรียกการอยู่ด้วยเมตตานี้ว่า พรหมวิหาร

อนึ่ง ผู้แผ่เมตตาที่ไม่ยึดถือทิฏฐิ
มีศีล ถึงพร้อมด้วยทัสสนะ
กำจัดความยินดีในกามคุณได้แล้ว
ก็จะไม่เกิดในครรภ์อีกต่อไป

ให้ท่านทั้งหลายลองแอบทำความดีเพื่อส่วนรวมดูบ้างแล้ว ท่านจะรู้จักความสุขในอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นความสุขที่ปราศจากความยึดมั่นถือมั่น เป็นความปีติ ความอิ่มใจ ไม่มีทุกข์ หรือจะทำงานช่วยเหลือเพื่อนบ้านโดยไม่ยอมรับเงิน แล้วท่านจะได้รู้จักรางวัลอันทรงคุณค่าที่ไม่อิงอามิส สังคมที่เราอยู่ก็จะสงบสุขเพราะทุกคนมีเมตตากรุณาต่อกัน โดยเรามาเริ่มที่ตัวเราก่อน **ฝึกที่จะรักและให้อภัยคนอื่นโดยไม่มีเงื่อนไข พลังแห่งความรักความเมตตาก็จะแผ่ขยายออกไปสู่คนในครอบครัวและคนรอบข้างก็จะมีแต่ความสุข**

ถ้าเขาอายุเท่ากันกับเรา ก็ให้รักแบบเพื่อน ถ้าเขาอายุมากกว่าเรา ก็ให้รักแบบพี่ ถ้าเขาอายุน้อยกว่า ก็ให้พยายามรักแบบน้อง ถ้าอายุแตกต่างกันมาก ก็ให้ถือว่าเป็นลูกเป็นหลานของเรา เพราะเราท่านทั้งหลายต่างเวียนว่ายตายเกิดมามากต่อมาก ไม่มีใครหรอกที่ไม่เคยเป็นพี่เป็นน้องกันไม่เคยเป็นญาติกัน หรือไม่เคยเกี่ยวข้องกัน

รำลึกถึงแม่

วันนี้แม่ ของลูก ลับล่วงแล้ว
ร่มโพธิ์แก้ว ลูกนี้ อยู่ที่ไหน
สถิตย์สถาน วิมานแมน ดินแดนใด
สุดอาลัย แม่พราก จากลูกยา
ด้วยความรัก วิญญาณ การเป็นลูก
จิตพันผูก ตราตรึง คนึงหา
ผลกรรมดี บากบั่น สร้างสรรค์มา
ขอบุญพา แม่ถึง ซึ่งพิมานย์
ลูกของแม่ เคารพ นพกรไหว้
พระรัตน์ตรัย ที่ศักดิ์สิทธิ์ ทุกสถาน
ขอพระพรหม ผู้ประเสริฐ เลิศทุกกาล
จงประทาน ความสมหวัง แม่ตั้งใจ
แม่จากลูก สู่สวรรค์ อันโสภิต
แม่สถิตย์ บนสวรรค์ วิมานไหน
ความรักแม่ ตราตรึง ซึ้งภายใน
ขอแม่ให้ หลับสบาย ได้พบธรรม ฯ

บุญและบาป

บุญ คือสภาวะของจิตที่เกิดขึ้นแล้วผ่องใสดีงาม ให้ผลเป็นความสุข บุญมีลักษณะที่เข้าใจได้ง่ายๆ ๓ ประการคือ

๑. เมื่อกล่าวถึงเหตุของบุญ ได้แก่ การทำความดีทุกอย่าง

๒. เมื่อกล่าวถึงผลของบุญ ได้แก่ ความสุขกาย สุขใจ ทั้งชาตินี้และชาติต่อไป

๓. เมื่อกล่าวถึงสภาพของจิต ได้แก่ จิตที่สะอาดผ่องใส

เพราะฉะนั้นบุญคือการทำความดี อันเป็นเหตุทำจิตของตนให้ผ่องใสสะอาด แล้วก่อผลส่งผลให้เกิดความสุขความเจริญทั้งร่างกายและใจให้แก่คนที่ทำบุญไว้ หรือคนที่อบรมจิตของตน หรือจะพูดอย่างย่อ บุญคือความสุขนั่นเอง ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

"ภิกษุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายอย่ากลัวต่อบุญเลย คำว่าบุญนี้เป็นชื่อแห่งความสุข" (องฺ.สตฺตก. ๒๓/๕๕/๙๐)

บาป คือสภาวะของจิตที่เกิดขึ้นแล้วเศร้าหมอง เร่าร้อน ให้ผลเป็นความทุกข์ มีลักษณะตรงกันข้ามกับบุญ ซึ่งมีลักษณะ ๓ อย่างเช่นเดียวกันคือ

๑. เมื่อกล่าวถึงเหตุของบาป ได้แก่ การทำชั่วทุกอย่าง
๒. เมื่อกล่าวถึงผลของบาป ได้แก่ ความทุกข์กาย ทุกข์ใจ ทั้งชาตินี้และชาติหน้า
๓. เมื่อกล่าวถึงสภาพของจิต ได้แก่ ความสกปรก เศร้าหมองของจิต

ฉะนั้นบาปก็คือความชั่ว อันเป็นเหตุทำใจของตนให้สกปรกเศร้าหมอง แล้วส่งผลเป็นความทุกข์ความเดือดร้อน พระพุทธเจ้าจึงตรัสเตือนไว้ว่า "ความชั่วไม่ทำเสียเลยดีกว่า เพราะว่าความชั่วย่อมตามเผาผลาญในภายหลังได้" (ขุ.ธ. ๒๕/๓๒/๕๖)

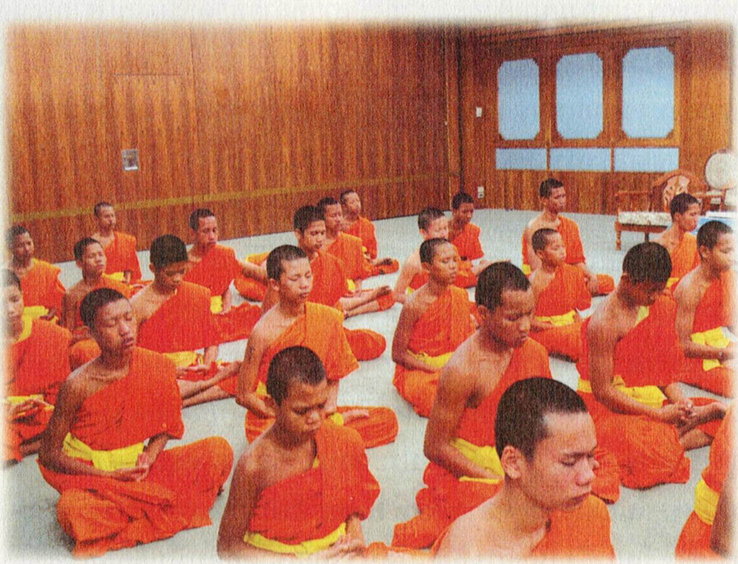
พระพุทธศาสนาได้สอนถึงการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ และถือว่าเราทุกคนล้วนเกิดมาแล้วนับชาติไม่ถ้วน และต่างเคยเกิดในภพภูมิที่ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง ตามกฎแห่งกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งดีและชั่ว ถ้าตราบใดเราท่านทั้งหลายยังมีกิเลสอันเปรียบเสมือนยางเหนียวในพืชอยู่ ก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ต่อไป การฝึกฝนอบรมจิตจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจิตที่ได้รับการอบรมแล้วถึงแม้ว่ายังไม่สิ้นกิเลสก็ย่อมนำไปเกิดในภพภูมิที่ดีหรือที่ประณีตได้ แต่ถ้าจิตไม่ได้รับการฝึกอบรมเลย ปล่อยให้ลื่นไหลไปตามกิเลสย่อมสกปรกเศร้าหมอง เพราะถูกกิเลสครอบงำ

นอกจากจะก่อความทุกข์ความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคมในชาติปัจจุบันแล้ว ยังจะทำให้ภพชาติต่อไปต่ำทรามลงจนต้องประสบความทุกข์ ความเดือดร้อนมากมายในชาติต่อๆ ไปอีกด้วย

เมื่อร่างกายเดิมใช้การมิได้แล้ว ย่อมไปเกิดในภพใหม่ชาติใหม่ตามกำลังแห่งกรรมที่ตนได้ทำไว้ ถ้าทำกรรมดีไว้มาก คือพัฒนาอบรมจิตตนเองได้มากแล้ว ย่อมไปบังเกิดในที่ดีมีความสุข ถ้าทำความดีไว้น้อย ทำความชั่วไว้มาก คือยังด้อยในด้านพัฒนาใจของตน ย่อมไปเกิดในที่มีความทุกข์ตามกรรมของตน

ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของจิตคือ เป็นตัวสั่งสมบุญ และบาปเอาไว้ เมื่อจิตมีหน้าที่รับอารมณ์ จึงเก็บอารมณ์ทุกชนิดทั้งที่เป็นบุญทั้งที่เป็นบาป ทั้งที่ไม่ใช่บุญ ไม่ใช่บาปเอาไว้ โดยเก็บไว้ในภวังค์ที่เรียกว่า ภวังคจิต เก็บไว้ได้หมดสิ้นอย่างละเอียด และสามารถนำติดตัวข้ามภพข้ามชาติไปได้

การที่จิตเก็บบุญและบาปเอาไว้นั้น เหมือนกระดาษที่สามารถซับน้ำไว้ได้ คือ ตามปกติเมื่อมีน้ำหกราดลงบนโต๊ะ หรือบนพื้นห้อง ถ้ามีกระดาษซับ เราก็ใช้กระดาษซับจนน้ำที่หกราดนั้นแห้งไปได้ กระดาษซับสามารถเก็บน้ำได้หมดฉันใด จิตก็เหมือนกัน เมื่อคนเราทำบุญหรือบาปลงไปจิตก็ซับเก็บไว้ได้หมด ฉันนั้น จิตจึงเป็นสภาพพิเศษที่น่าศึกษาจริงๆ และเราทุกคนก็ได้ใช้จิตสั่งงานอยู่เกือบตลอดเวลา คนฉลาดจึงเห็นคุณค่าในการพัฒนาจิต อบรมจิตของตน

ในเรื่องที่จิตสามารถเก็บบุญและบาปเอาไว้จนถึงนำข้ามภพข้ามชาติไปได้นี้ บางคนอาจจะสงสัยและคัดค้านว่า "ถ้าหากจิตมีลักษณะเกิดดับอยู่ตลอดเวลาแล้ว จะติดตามจิตต่อไปได้อย่างไร เพราะบุญและบาปได้ดับไปพร้อมจิตดวงนั้นเสียแล้ว" นั้นก็เพราะว่า ธรรมชาติของจิตเกิดดับอยู่ตลอดเวลา และเกิดดับสืบต่อกันไปไม่ขาดสาย เหมือนกระแสไฟฟ้าที่ทำให้แสงสว่างติดต่อกันตลอดเพราะเกิดดับไวมาก

อันธรรมชาติของจิตนั้น ก่อนที่จะดับไป ได้ถ่ายทอดทิ้งเชื้อ คือ บุญ บาป กรรม กิเลส ไว้ให้จิตดวงต่อไปเก็บไว้ โดยแสดงผลออกมาเป็นระยะๆ ตามกำลังแห่งกรรม คือบุญและบาปที่ได้สั่งสมไว้ ดังนั้นบุญบาปจึงมิได้สูญหายไปพร้อมกับความตายของร่างกาย หรือพร้อมกับความดับของจิต แต่ได้ถ่ายทอดสืบเนื่องไปตลอดเวลา เหมือน

กับพันธุกรรมของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายที่ถ่ายทอดสืบต่อมาจากพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ทวด แม้ท่านจะตายล่วงลับไปแล้ว แต่ยีน (Gene) ซึ่งได้ถ่ายทอดมาจากสเปอร์มและไข่ อันเป็นพันธุกรรมของท่านซึ่งเปรียบเสมือนบุญและบาป ยังสืบต่ออยู่ในตัวบุตรหลานของท่าน

เพราะฉะนั้นบุญบาปจึงมิได้หายไปไหน ตราบเท่าที่คนนั้นยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ แม้จิตจะเป็นธรรมชาติเกิดดับอยู่ตลอดเวลาก็ตาม คนที่เคยพัฒนาตนไว้ดีเมื่อชาติก่อนๆ เมื่อมาสู่ชาตินี้ จิตก็ยังคงมีคุณภาพสูงอยู่ ดังที่เราได้พบเห็นท่านผู้ที่มีบุญมากมาเกิด จึงเป็นคนมีปัญญาเฉียบแหลม ใจเข้มแข็ง ประกอบด้วยเมตตากรุณา เป็นต้น แต่ถ้าผู้นั้นจะกินแต่บุญเก่าอย่างเดียว ไม่ยอมพัฒนาตนเองในปัจจุบัน กำลังของบุญหรือกำลังแห่งการพัฒนาตนไว้เมื่อชาติก่อนนั้นย่อมลดลงและหมดไปในที่สุด ฉะนั้นคนที่ฉลาดจึงไม่หวังแต่กินบุญเก่าอย่างเดียว เขาจะพยายามเพิ่มบุญใหม่ด้วยการพัฒนาตน อบรมตนในปัจจุบันด้วย

เนื่องจากจิตเป็นตัวรับหรือเก็บเอาบุญบาปไว้ ฉะนั้นการศึกษาให้เข้าใจเรื่องบุญบาปตามหลักพระพุทธศาสนา จึงมีความจำเป็นประการหนึ่งในการอบรมจิต เพราะจิตของคนที่สั่งสมบุญไว้มากเป็นจิตที่มีคุณภาพสูง เนื่องจากเป็นจิตที่ได้รับการพัฒนา ส่วนจิตของคนที่สั่งสมบาป หรือทำบาปไว้มาก เป็นจิตที่มีคุณภาพต่ำ เพราะขาดการพัฒนา ฉะนั้น จิตของคนที่มีบุญมากกับมีบาปมาก จึงต่างกันเหมือนกับสภาพของประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่ด้อยพัฒนา เราจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันประชาชนในหมู่ประเทศทั้ง ๒ มีความเป็นอยู่แตกต่างกันมาก

ถ้าท่านอยากมีความก้าวหน้าในทางธรรม ก็ให้ลองลดทิฏฐิลงดูก่อน ถ้าท่านเป็นหมอ ก็ให้ถอดความเป็นหมอออก ถ้าท่านเป็นครูก็ให้ถอดความเป็นครูออก เป็นทหารหรือเป็นตำรวจก็ให้ถอดออก แล้วลองทำตัวเหมือนแก้วน้ำ ถ้าเราใส่เหล้าลงไป มันก็จะกลายเป็นแก้วเหล้า ถ้าใส่นมลงไปก็กลายเป็นแก้วนม ถ้าเราใส่น้ำลงไปก็กลายเป็นเพียงแก้วน้ำ อยู่ที่ตัวเราเองเท่านั้น คนเราถ้าถอดทิฏฐิออกจากใจได้ ก็สามารถบรรลุธรรมกันได้ไม่ยาก

รำลึกถึงแม่

หลับเสียเถิด แม่จ๋า แก้วตาลูก
ได้พ้นทุกข์ ทรมาน การรักษา
ยามแม่ป่วย แม่ทนเจ็บ เก็บน้ำตา
ยามแม่ลา ลับล่วง ห่วงอาจิณ
ขอคุณแม่ สุขล้น บนเวหา
ขอแม่อย่า อาลัย ใจถวิล
ขอแม่จง สถิตย์มั่น ชั้นเมฆิน
ณ แดนดิน ถิ่นสวรรค์ นั้นนิรันดร์ ฯ

โลกนี้ โลกหน้า

ปัญหาโลกหน้ามีจริงหรือไม่ เป็นปัญหาที่คนส่วนใหญ่ได้แต่คาดคะเนเพราะมองไม่เห็น แต่บางคนในโลกนี้มองเห็นก็มี เราจะเชื่อเขาได้อย่างไร เพราะตัวเราไม่ได้รู้เองเห็นเอง ปัญญาที่อยู่มีก็ยังเข้าไม่ถึง ถ้ามีคนมาถามว่าเชื่อไหมว่าโลกหน้ามีจริง บางคนไม่เชื่อ แต่ก็มีอีกหลายคนที่เชื่อว่าโลกหน้ามีจริง

นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าโลกมนุษย์เรานั้นแยกออกจากดวงอาทิตย์ ตอนที่แยกออกมาใหม่ๆ โลกยังมีความร้อนระอุอยู่มาก ครั้นต่อมาความร้อนก็ค่อยๆ เย็นลง ในขณะที่โลกกำลังเย็นลง การยุบตัวของ

เปลือกโลกไม่ค่อยสม่ำเสมอกัน ส่วนที่เย็นก่อนเป็นพื้นที่ที่ดินไม่แข็ง จึงยุบตัวลงไปกลายเป็นทะเลและมหาสมุทร ส่วนพื้นที่สูงกลายเป็นที่ราบหรือเป็นภูเขา หลังจากโลกเย็นแล้วก็เกิดพายุและฝนขนาดใหญ่ น้ำจึงไหลไปรวมอยู่ที่ลุ่มต่อมาก็มีความชื้นความเย็น จึงมีพืชและสัตว์ติดตามมา

เมื่อมนุษย์เรามีมากขึ้น ความทะเยอทะยานอยากก็เพิ่มมากยิ่งขึ้น จึงเกิดมีศาสนาเป็นเครื่องชี้แนะชี้นำ ศาสนาจึงเป็นศูนย์รวมใจของคนจำนวนมาก ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ศาสนาจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย คนที่มีศาสนาเป็นเครื่องชี้นำในการดำเนินชีวิตมักจะมีชีวิตอยู่อย่างมั่นใจ มีจุดมุ่งหมายของชีวิตที่แน่นอน คนไม่มีศาสนาอยู่ในใจ มักจะดำเนินชีวิตแบบล่องลอย คนมีศาสนาจึงมีที่พึ่งทางใจ เช่นพระพุทธศาสนาที่สอนให้คนเรารู้จักเหตุผล สอนไม่ให้เชื่ออะไรง่ายๆ ก่อนจะเชื่อต้องยึดหลักกาลามสูตร และยังสอนให้คนมีหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เช่น

๑. มีอุฏฐานะ คือ ความขยัน หมั่นเพียร
๒. มีอัปปมาทะ คือ ความไม่ประมาท
๓. มีสัญญมะ คือ ความสำรวมระวังกายวาจาใจ
๔. มีทมะ คือ การรู้จักข่มใจ

ศาสนาพุทธยังสอนให้คนรู้จักการอยู่ร่วมกันในโลก ให้สัตว์น้อยใหญ่ได้รับเมตตาจากมนุษย์ อย่าเอาเปรียบสัตว์อื่น อย่าถืออภิสิทธิ์เหนือกว่าสัตว์อื่นๆ ที่ร่วม เกิด แก่ เจ็บ ตาย ศาสนาพุทธจึง

เป็นกำลังสำคัญที่ช่วยให้โลกสงบร่มเย็นเป็นสุขกันถ้วนหน้า แต่ที่มนุษย์ยังสับสนวุ่นวายก็เพราะมนุษย์ไม่เชื่อที่ท่านสอน หรือเชื่อแต่ก็ปฏิบัติไม่ได้ หากคนทั่วไปอยากจะปฏิบัติตามคำสั่งสอนของท่าน ในเบื้องต้นไม่ต้องรักษาศีล ๒๒๗ ข้อเหมือนภิกษุ หรืออย่างสามเณร ๑๐ ข้อ แม่ชี ๘ ข้อ และภิกษุณีที่มีศีลถึง ๓๑๑ ข้อ เพียงแค่ศีล ๕ ก็ทำให้ท่านทั้งหลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้อยู่ในสังคมอย่างสงบร่มเย็น

ในทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงโลกหน้าหรือโลกในอนาคตไว้ว่ามีจริงและอธิบายไว้อย่างละเอียด แต่คนจำนวนมากไม่ค่อยสนใจเพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว ยากที่จะเข้าใจเพราะตัวเองมองไม่เห็น บางคนยังนึกว่าโลกของตัวเองนี้ใหญ่มากแล้ว แต่อันที่จริงโลกของเราพันเท่าจึงมีขนาดเท่าดาวพฤหัส ๑ ดวง และความใหญ่ของดาวพฤหัสพันดวง จึงเท่าดวงอาทิตย์ ๑ ดวง

ในมงคลสูตรกล่าวไว้ว่า เทวดาทั้งแสนโลกธาตุมาฟังธรรม แสดงว่า โลกที่เราอยู่นี้ก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังเหลือโลกอีกแสนล้านโลกที่เรายังไม่รู้จัก ไม่ว่าจะเป็นพรหมโลกหรือเทวโลกซึ่งมีหลายชั้น ในหนังสือธรรมบทกล่าวถึงอายุในแต่ละโลกไว้ว่า ๑๐๐ ปีในโลกมนุษย์ เป็นระยะเวลาเพียง ๑ วันในสวรรค์ โลกของชาวดาวดึงส์เขามีอายุ ๑๐๐ ปี คิดเป็นปีของโลกมนุษย์เป็น ๓ โกฏิ นับว่าชาวโลกดาวดึงส์เขามีอายุยืนมาก หากเป็นพรหมโลกยิ่งมากกว่านี้อีก โลกนี้มีเวลาแห่งชีวิตน้อยนิด คนฉลาดจึงไม่ควรหวังเพียงโลกนี้ แต่ต้องคิดถึงโลกหน้าไว้ด้วย เพราะโลกหน้ามีระยะเวลายาวนานกว่ามาก

อยากเกิดโลกหน้าในที่ดีๆ ก็ต้องทำปัจจุบันในโลกนี้ให้ดีก่อน แล้วทำดีอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่าทำดี **หลวงพ่อพุทธทาสท่านบอกว่า ให้เราใช้ชีวิตทำความดีเหมือนวันสุดท้ายที่เราใกล้จะตาย จงใช้ชีวิตวันนี้ให้เหมือนกับวันสุดท้ายของชีวิตตน** บางคนทำบุญเพียงน้อยนิดชีวิตก็ไปเกิดในสถานที่ดีๆ ได้เหมือนกัน ถ้าบังเอิญท่านเหล่านั้นได้ทำบุญในเนื้อนาบุญที่ดี เช่นเรื่องของนางทาสี เมื่อคราวที่พระปัจเจกพุทธเจ้าได้เดินทางเข้าไปในหมู่บ้านเพื่อหาน้ำผึ้งมาทำยา ขณะเดินทางมาถึงกลางทาง ได้พบกับนางทาสีและถามนางทาสีว่า นางเคยเห็นแม่ค้าขายน้ำผึ้งที่ไหนบ้างไหม นางก็ได้ชี้บอกทางให้แก่พระปัจเจกพุทธเจ้า เมื่อพระปัจเจกพุทธเจ้าเดินไปตามที่นางบอก ก็ไปเจอกับแม่ค้าขายน้ำผึ้งและแม่ค้าคนนั้นก็ไม่ได้เอาเงินจากพระปัจเจกพุทธเจ้าเลย ขณะที่เดินทางกลับมานั้น นางทาสีได้เดินสวนกับพระปัจเจกพุทธเจ้าอีกครั้ง และนางทาสีได้ถามว่า เป็นอย่างไรบ้างเจ้าคะ ได้น้ำผึ้งที่จะทำยาหรือ

ยัง พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ตอบว่าได้แล้ว และขออนุโมทนาด้วยที่บอกทางให้ นางทาสีได้ยินท่านพูดดังนั้นก็ยกมือสาธุและอนุโมทนา เท่านี้เองนางทาสีก็ได้ไปเกิดเป็นเทพธิดา ดังที่คนโบราณท่านได้กล่าวถึงวิธีการทำบุญไว้ว่า **ทำบุญในเวลาขาด ใส่บาตรในเวลาจน จะได้ผลทันตาเห็น**

คนเราจะอยู่อย่างไรในโลกนี้ หรือจะไปเกิดในโลกหน้าแบบไหนนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นไปตามกรรมที่ทำ ซึ่งให้ผลเป็นลำดับคือ

๑. กรรมที่ทำในอดีต ย่อมให้ผลในอนาคตและปัจจุบัน
๒. กรรมที่ทำในปัจจุบัน ย่อมให้ผลในปัจจุบันและอนาคต
๓. กรรมที่ทำในอนาคต ย่อมให้ผลในอนาคตอย่างเดียว

นี่คือกรรมที่ทำแล้วย่อมให้ผลตามที่สร้างไว้ บางคนทำอะไรไม่เจริญ ประกอบธุรกิจก็ล้มเหลว เพราะกรรมที่ติดตัวมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นเครื่องขัดขวางไม่ให้ก้าวเดินไปสู่ความสำเร็จ สิ่งที่จะช่วยบรรเทากรรมได้ก็คือการปฏิบัติธรรม แต่ต้องปฏิบัติอย่างจริงจังแล้วจะบรรเทากรรมให้เบาบางลงได้ สัตว์โลกล้วนเป็นไปตามกรรม กรรมทั้งหลายย่อมจำแนกสัตว์ให้แตกต่างกัน ดังคำพระที่ว่า

กมฺมุนา วตฺตตี โลโก	**สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม**
กมฺมสฺสกา	**เรามีกรรมเป็นของๆ ตน**
กมฺมทายาทา	**เราเป็นผู้รับผลของกรรม**
กมฺมโยนี	**เรามีกรรมเป็นแดนเกิด**
กมฺมพนฺธู	**เรามีกรรมเป็นผู้ติดตาม**
กมฺมปฏิสฺสรณา	**เรามีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย**

พระพุทธศาสนายืนยันว่าโลกหน้ามีจริง ผู้ที่ไม่เชื่อเรื่องบุญ บาป นรก สวรรค์ โอปปาติกะกำเนิด เป็นต้น พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นคนมิจฉาทิฏฐิ ดังข้อความที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในอปัณณกสูตร คัมภีร์มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ว่า

"สนฺต คหปติโย เอเต สมณพฺราหฺมณา เอวํ วาทิโน เอวํ ทิฏฺฐิโน. (๑) นตฺถิ ทินฺนํ (๒) นตฺถิ ยิฏฺฐํ (๓) นตฺถิ หุตํ (๔) นตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก (๕) นตฺถิ อยํ โลโก (๖) นตฺถิ ปโร โลโก (๗) นตฺถิ มาตา (๘) นตฺถิ ปิตา (๙) นตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา (๑๐) นตฺถิ โลเก สมณพฺราหฺมณา สมฺมคฺคตา สมฺมา ปฏิปนฺนา เย อิมญฺจ โลกํ ปรญฺจ โลกํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺตีติ"

ความว่า "ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย มีสมณพราหมณ์บางพวกซึ่งมีวาทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า

(๑) การให้ทานไม่มีผล
(๒) การบูชาไม่มีผล
(๓) การเคารพบูชาไม่มีผล
(๔) ผลของกรรมดีกรรมชั่วไม่มี
(๕) โลกนี้ไม่มี คือสัตว์จากโลกอื่นที่จะมาเกิดในโลกอื่นไม่มี
(๖) โลกอื่นไม่มี คือสัตว์จากโลกนี้ที่จะไปเกิดในโลกอื่นไม่มี
(๗) คุณมารดาไม่มี
(๘) คุณบิดาไม่มี
(๙) สัตว์ที่เป็นโอปปาติกะไม่มี

(๑๐) สมณพราหมณ์ผู้ปฏิบัติชอบ ทราบชัดถึงโลกนี้และโลกอื่นด้วยปัญญาได้เอง และสามารถทำให้ผู้อื่นรู้ได้ด้วยไม่มี (รวมเป็นมิจฉาทิฏฐิ ๑๐ ประการ)”

พระพุทธองค์ตรัสต่อไปอีกว่า “สมณพราหมณ์ผู้มีวาทะอย่างนี้มีความเห็นอย่างนี้ จะต้องเบื่อหน่ายในการประพฤติกุศลธรรม ๓ ประการ คือ กายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต (แต่) กลับไปยึดมั่นในการประพฤติอกุศลธรรม ๓ ประการ คือ กายทุจริต วจีทุจริต และมโนทุจริต เพราะเหตุที่ว่าสมณพราหมณ์เหล่านั้น ย่อมไม่เห็นโทษของอกุศลธรรมและไม่เห็นอานิสงส์ของกุศลธรรม ปรโลก (โลกหน้า) มีอยู่แท้ๆ (สนฺตเยว โข ปน ปรโลโก) เขากลับเห็นว่าไม่มี ความเห็นของเขาจึงเป็นมิจฉาทิฏฐิ ปรโลกมีอยู่แท้ๆ แต่เขากลับคิดว่าไม่มี ความคิดของเขาจึงเป็นมิจฉาสังกัปปะ ปรโลกมีอยู่แท้ๆ แต่เขา

กลับพูดว่าไม่มี คำพูดของเขาจึงเป็นมิจฉาวาจา ปรโลกมีอยู่แท้ๆ เขากล่าวว่าไม่มี คนเช่นนี้ชื่อว่าคัดค้านต่อพระอรหันต์ทั้งหลายผู้กล่าวยืนยันว่าปรโลกมีอยู่” (ม.ม. ๑๓/๑๐๕-๑๐๖/๑๐๑-๑๐๒)

คนที่ทำชั่วย่อมไปเกิดในอบาย ดังที่พุทธเจ้าตรัสไว้ใน อิติวุตตกะ ติกนิบาต แห่งคัมภีร์ขุททกนิกายว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ไฟ ๓ กองนี้คือ ไฟคือราคะ ๑ ไฟคือโทสะ ๑ ไฟคือโมหะ ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ไฟ ๓ กองนี้แล (ย่อมเผาผลาญสัตว์ทั้งหลาย)

ไฟคือราคะ ย่อมเผาเผลาญสัตว์ทั้งหลาย ผู้กำหนัดแล้ว ผู้หมกมุ่นอยู่แล้วในกามทั้งหลาย

ไฟคือโทสะ ย่อมเผาผลาญนรชนทั้งหลายผู้พยาบาท ซึ่งชอบฆ่าสัตว์

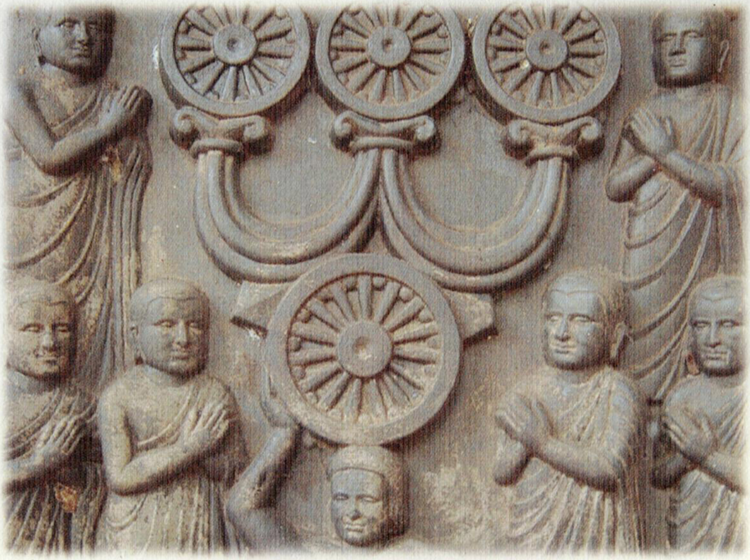
ไฟคือโมหะ ย่อมเผาผลาญนรชนทั้งหลาย ผู้หลงงมงาย ซึ่งไม่ฉลาดในอริยธรรม

ไฟทั้ง ๓ กองนี้ ย่อมเผาผลาญหมู่สัตว์ผู้ไม่รู้สึกว่าเป็นไฟ ผู้ยินดียิ่งในกายของตน สัตว์เหล่านั้นพอกพูนนรก กำเนิดสัตว์เดรัจฉาน อสุรกายและปิตติวิสัยอยู่ ทำให้ผู้ที่เกิดในอบายทั้งสี่มีปริมาณมากขึ้น จึงไม่พ้นจากบ่วงแห่งมาร (กิเลส) ไปได้” (ขุ.อิติ. ๒๕/๒๗๓/๓๐๑)

ธรรมบทเตือนใจ

ความเกิดแห่งทารกในครรภ์มีขึ้น
มารดาย่อมรักษาทารกนั้นไว้
ด้วยตั้งท้องเก้าเดือนบ้าง
ด้วยตั้งท้องสิบเดือนบ้าง
จึงคลอดทารกผู้เป็นภาระหนักนั้น
ด้วยความเสี่ยงชีวิตมาก
และต้องเลี้ยงทารกซึ่งเกิดแล้ว
ด้วยโลหิตของตน
น้ำนมของมารดานั้น
นับเป็นโลหิตในอริยวินัย

(พระไตรปิฎก เล่ม ๑๒ "มหาตัณหาสังขยสูตร" ข้อ ๔๕๒-๔๕๓)

นรกและสวรรค์มีจริงไหม

ปัญหาเรื่องนรกสวรรค์ มีจริงหรือไม่ เป็นปัญหาที่น่าสนใจของคนทั่วไปในโลก ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก เป็นปัญหาที่ขบคิดกันมานานตั้งแต่โบราณจนกระทั่งปัจจุบัน ในฐานะที่เรานับถือพระพุทธศาสนา จึงควรศึกษาให้เข้าใจเรื่องเหล่านี้ตามสมควร เพราะเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาอย่างแยกไม่ออก

เรื่องนรกสวรรค์มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกกับเรื่องกรรมและเรื่องสังสารวัฏตามหลักของพระพุทธศาสนา ในพระไตรปิฎกได้กล่าวเรื่องนรกสวรรค์ว่ามีอยู่จริง ซึ่งสวรรค์ก็คือเทวภูมิ อันเป็นที่อาศัยของเทวดา อยู่เหนือยอดเขาสิเนรุ ณ ใจกลางของจักรวาล ส่วนนรกหรือนิรยภูมิเป็นที่อาศัยของสัตว์นรก อยู่ใต้เขาสิเนรุ ในที่นี้

จะชี้ให้เห็นตามที่พุทธศาสนิกชนชาวไทยเราเชื่อถือกันมาตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน นรกสวรรค์มีอยู่ ๓ ประเภท คือ

๑. สวรรค์ในอกนรกในใจ
๒. สวรรค์และนรกในโลกมนุษย์
๓. สวรรค์และนรกในโลกอื่น

๑. สวรรค์ในอกนรกในใจ คำว่า "สวรรค์" หมายถึง ที่บันเทิง ที่รื่นเริง มีความสุข ส่วน "นรก" หมายถึง ที่ตกต่ำ ที่เสื่อม ที่ไร้ความเจริญ มีแต่ความทุกข์ ความเดือดร้อน ฉะนั้น เมื่อใดก็ตามที่เรามีความสุข มีความเบิกบานใจ มีความสงบ มีความเยือกเย็นนั่นแหละคือสวรรค์ แต่เมื่อใดเราวุ่นวายจัด โกรธจัด หรือเดือดร้อนเพราะอำนาจของกิเลส เมื่อนั้นแหละไฟนรกคือกิเลสเข้าไปจี้ใจเราให้เร่าร้อนกระวนกระวาย เพราะฉะนั้นบางคนตกนรกทั้งวัน เพราะใจวุ่นวายเดือดร้อนตลอดเวลา เช่น บางคนโกรธจัด ก็ถูกไฟนรกคือความโกรธเผาไหม้ จนหน้าตาเหี่ยวแห้ง บางคนถึงกับเป็นโรคลำไส้ บางคนนอนไม่หลับเพราะไฟนรกเผาไหม้มาก บางคนเผาไหม้ตัวเองไม่พอ กลับไปเผาไหม้ผู้อื่นอีก แต่บางคนตกนรกไม่นาน คือโกรธคนอื่นไม่นานประเดี๋ยวก็หาย เพราะสามารถระงับหรือข่มไว้ได้ แต่บางคนใจดีมีเมตตาเข้ามาแทนที่จึงทำให้พ้นจากนรก บางคนขึ้นไปอยู่บนสวรรค์เป็นเวลานานเป็นวันก็มี เช่น คนที่มีใจสงบเบิกบานด้วยอำนาจการประพฤติธรรม ดังนั้น ถ้าใครมีความโลภ โกรธ หลง มากจนเร่าร้อนกระวนกระวาย นั่นแหละมีนรกในใจแล้ว ถ้าใครมีเมตตากรุณา มีใจสงบเยือกเย็น นั่นแหละคือสวรรค์ ในวันหนึ่งๆ เราอาจตกนรกหรือขึ้นสวรรค์วันละหลายๆ ครั้ง

๒. สวรรค์และนรกในโลกมนุษย์ คนที่ขึ้นสวรรค์หรือตกนรกย่อมเป็นไปตามกรรมที่ตนทำไว้ กรรมนี้เองเป็นตัวบันดาลให้เราไปเกิดในสวรรค์หรือนรก และในโลกนี้ก็มีสวรรค์และนรกซ้อนกันอยู่ คือใครก็ตาม ถ้าเกิดมายากจนข้นแค้น เดือดร้อน เช่น บางคนตาบอด บางคนหูหนวก บางคนอวัยวะพิการ หรือเกิดในแหล่งสลัม ในที่มีความทุกข์เดือดร้อน นั่นคือนรกของเขา เมื่อเกิดแล้วบางคนก็ต้องไปติดคุกติดตะรางก็มี ในห้องขังนั้นก็มีแดนต่างๆ เช่นแดนของนักโทษประหาร แดนขังเดี่ยว แดนขังมืด นั่นคือนรกเป็นแดนๆ บางคนต้องตายอย่างทุกข์ทรมานแสนสาหัส สภาพอย่างนี้คือนรกในโลกปัจจุบัน

ส่วนสวรรค์ในโลกมนุษย์นั้น เช่น บางคนเกิดมามีแต่ความสุขความเจริญ เกิดเป็นลูกเศรษฐี มีฐานะร่ำรวยโดยไม่ต้องลำบาก เพียบพร้อมไปด้วยเครื่องบำรุงบำเรอความสุข เช่นเสื้อผ้าอาภรณ์และของกินของใช้ แวดล้อมไปด้วยญาติพี่น้องและข้าทาสบริวาร สภาพเช่นนี้ก็เปรียบดังสวรรค์ และการที่เขาเกิดมาแล้วได้รับสิ่งเหล่านี้ก็เพราะบุญที่เขาทำไว้นั่นเอง

๓. สวรรค์และนรกในโลกอื่น พระพุทธศาสนาเชื่อว่า ไม่ใช่มีแต่เพียงโลกมนุษย์ที่เรามองเห็นนี้เท่านั้น แต่ยังมีโลกอื่นๆ อีกมาก คือยังมีดาวในกาแล็กซี่ (Galaxy) หรือในจักรวาลอื่นๆ อีกมากมายเหลือจะคณานับ ดังพระบาลีที่กล่าวไว้ตอนท้ายของธัมมจักกัปปวัตตนสูตรว่า

"ทสสหสฺสี โลกธาตุ สงฺกมฺปิ สมฺปกมฺปิ สมฺปเวธิ"

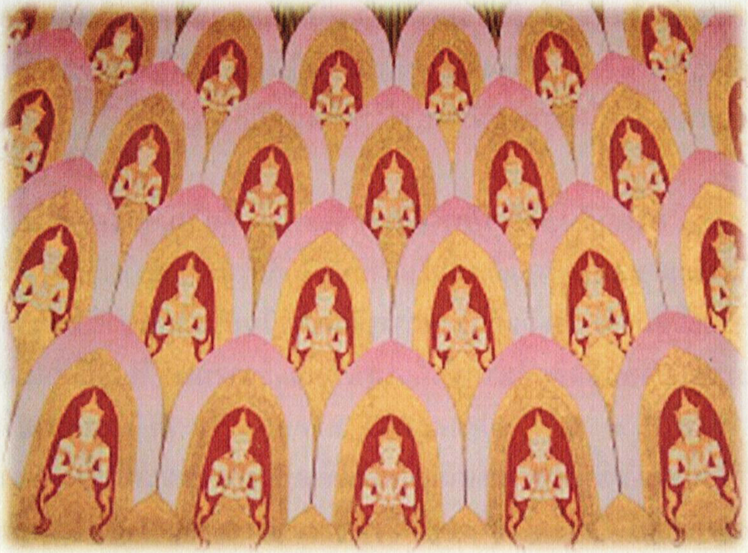
แปลว่า เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมจักรจบลงแล้ว หมื่นโลกธาตุก็สะท้านสะเทือนหวั่นไหว แสดงว่ายังมีดวงดาวในจักรวาลอื่นๆ อีก ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันพึ่งจะเห็น และก็ยังมีอีกมากมายที่นักวิทยาศาสตร์ยังค้นไปไม่ถึง

ธรรมบทเตือนใจ

บุตรพึงบำรุงมารดาบิดา

๑. ท่านเลี้ยงเราแล้ว เราเลี้ยงท่านตอบ
๒. รับมอบทำกิจให้ท่าน
๓. ช่วยกันดำรงวงศ์ตระกูล
๔. หนุนตนให้ควรรับทรัพย์
๕. ท่านล่วงลับแล้วทำบุญให้

(พระไตรปิฎก เล่ม ๑๑ "สิงคาลกสูตร" ข้อ ๑๙๙)

นิมิตก่อนตาย

เราท่านทั้งหลายเกิดมาแล้วต้องตายกันทุกคน ไม่มีใครที่จะหลีกพ้นความตายไปได้ นี้คือกฎธรรมดาของทุกชีวิต และเมื่อมนุษย์หรือสัตว์โลกทั้งหลายใกล้จะตาย หรือจวนเจียนจะสิ้นใจนั้น กรรมดีหรือกรรมชั่วที่ได้ทำไว้ จะปรากฏออกมาทางจิตให้ทราบ หรือบางครั้งก็แสดงออกมาให้ปรากฏทางกายหรือทางวาจา อาการที่ปรากฏเมื่อจวนเจียนจะตายเช่นนี้ ท่านเรียกว่า "มรณาสันนกาล" วิถีจิต (จิตที่ออกรับอารมณ์ทางทวารทั้งหก ทวารใดทวารหนึ่ง) ของผู้จวนเจียน

จะตายนี้ ในคัมภีร์อภิธรรมเรียกว่า "มรณาสันนวิถี" ซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจมาก ในคัมภีร์อภิธรรมอธิบายเรื่องนี้ไว้ละเอียดถี่ถ้วนดีมาก ขอถอดใจความนำมากล่าวไว้ในที่นี้ คือ

มรณาสันนวิถี เป็นวิถีจิตใกล้จะตาย คือ เมื่อมรณาสันนวิถีเกิดขึ้นแล้ว จุติจิตย่อมเกิดขึ้นในลำดับที่ใกล้เคียงกัน จะไม่มีวิถีจิตที่มีอารมณ์เป็นอย่างอื่นเกิดคั่นระหว่างจุติจิตเลย ในมรณาสันนวิถี มีชวนจิต (ชะวะนะจิต คือจิตที่ทำหน้าที่เสพหรือเสวยอารมณ์ ในวิถีจิตหนึ่งมีชวนจิตได้ ๗ ขณะ บุญและบาป หรือความสำรวม และความไม่สำรวมจะเกิดขึ้นในชวนจิตนี้เอง) เกิดขึ้นเพียง ๕ ขณะเท่านั้น เพราะเหตุที่จิตมีกำลังอ่อน เนื่องจากอำนาจของกรรมที่ส่งมานั้นใกล้หมดอำนาจอยู่แล้ว และอีกประการหนึ่งหทัยวัตถุอันเป็นที่ตั้งของจิตมีแต่เสื่อมกำลังไปเรื่อยๆ กำลังของจิตก็อ่อนเมื่อสุดมรณาสันนวิถีแล้ว ต่อจากนั้นจุติจิตก็เกิดขึ้น ๑ ขณะเท่านั้น ซึ่งเรียกว่า "สัตว์ถึงความตาย"

ในทันทีที่จุติจิตดับลง ปฏิสนธิจิตต้องเกิดอย่างแน่นอน โดยไม่มีจิตอื่นมาคั่นในระหว่าง หมายถึงจิตของสัตว์ทั่วไป แต่ถ้าเป็นจิตของพระอรหันต์แล้ว เมื่อจุติจิตหรือจิตดวงสุดท้ายดับลงย่อมหยุดการเกิดอีกต่อไป

มรณาสันนวิถีของปุถุชนและบุคคลทั้งหลาย เมื่อใกล้จะตาย ก่อนที่จุติจิตจะเกิดขึ้น ถ้ามีรูป เสียง กลิ่น รส หรือสัมผัสเป็นอารมณ์ มรณาสันนวิถีเช่นนี้ เรียกว่า มรณาสันนวิถีทางปัญจทวาร แต่ถ้าเป็นความรู้สึกนึกคิดทางใจ มรณาสันนวิถีนั้นเรียกว่า มรณาสันนวิถีทางมโนทวาร

ธรรมดาของสัตว์ทั้งหลายที่ยังไม่สำเร็จพระอรหันต์ ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน เทวดา หรือพรหมก็ตาม เมื่อใกล้ตายจะมีอารมณ์ ๓ ประการเกิดขึ้น คือ

๑. กรรม

๒. กรรมนิมิต

๓. คตินิมิต

๑. กรรม ได้แก่ กรรมอารมณ์ (อารมณ์คือกรรม) ที่เกี่ยวกับกุศล อกุศล กรรมอารมณ์ที่เกี่ยวกับกุศลนั้น ได้แก่บุญกุศลที่ตนได้กระทำมาแล้ว เช่น การให้ทาน การรักษาศีล การฟังธรรม หรือการเจริญภาวนา ในสมัยเมื่อตนได้สร้างบุญกุศลเหล่านี้ ตนปีติโสมนัสอย่างไร เมื่อจวนใกล้จะตาย ก็จะเป็นเหตุให้นึกถึงบุญกุศลนั้น มีปีติโสมนัสเกิดขึ้น คือมีจิตแช่มชื่นเบิกบานคล้ายกับว่าตนกำลังทำบุญ ให้ทาน รักษาศีล ฟังธรรม หรือเจริญภาวนาอยู่ในขณะนั้น จึงมักตายจากไปอย่างสงบ ไม่หลงตาย

ส่วนกรรมอารมณ์ที่เป็นอกุศลนั้น คือ ตนเคยทำบาปอกุศลอย่างใดมา เช่น เคยฆ่าคน ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ เคยถูกจองจำเพราะทำทุจริตหรือเคยโกรธแค้นพยาบาท เป็นต้น ก็ทำให้นึกถึงบาปกรรมที่ตนเคยทำไว้ ทำให้มีความเสียใจ มีความเศร้าหมอง หรือมีความโกรธขึ้น คล้ายๆ กับว่าตนกำลังทำกรรมชั่วเหล่านั้น หรือกรรมเหล่านั้นกำลังเกิดขึ้นแก่ตนอยู่ในขณะเมื่อจวนจะตาย จึงมักตายจากไปอย่างกระสับกระส่าย หรือหลงตาย กรรมอารมณ์เป็นความรู้สึกทางใจ จึงปรากฏได้ทางใจหรือทางมโนทวารอย่างเดียว ถ้ากรรมอารมณ์ฝ่ายอกุศลมาปรากฏก็นำไปสู่ทุคติ

๒. กรรมนิมิต คือ เครื่องหมาย หรืออุปกรณ์ในการทำกรรม ได้แก่ อารมณ์ ๖ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกายและสภาพที่รู้ทางใจ ที่เกี่ยวกับการทำกรรมของแต่ละบุคคลที่ตนเคยทำไว้แล้ว ทางกาย ทางวาจา หรือทางใจ ย่อมแสดงนิมิตเครื่องหมายออกมาให้ปรากฏเมื่อจวนจะตาย

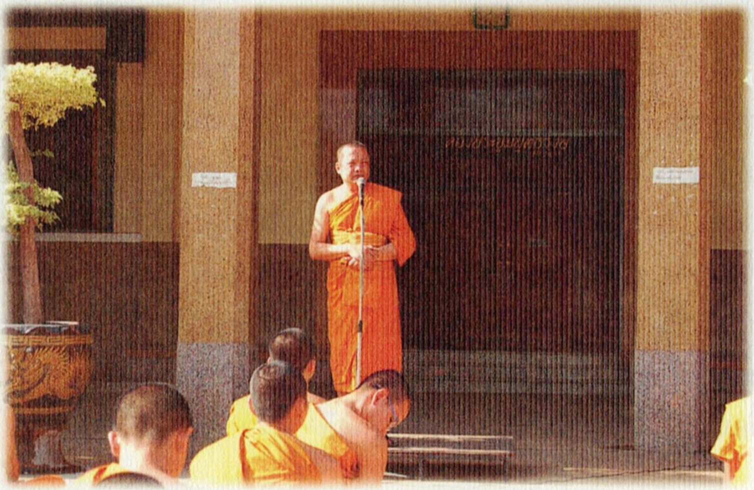
ถ้าเป็นฝ่ายบุญกุศล ก็ทำให้รู้เห็นเครื่องหมายแห่งบุญกุศลที่ตนเคยทำมา เช่น โบสถ์ วิหาร โรงเรียน โรงพยาบาลที่ตนเคยสร้าง เห็นภาพพระภิกษุที่ตนเคยบวช หรือบวชลูกหลาน เห็นพระพุทธรูปที่ตนเคยสร้าง เห็นขันข้าวหรือทัพพีที่ตนเคยตักบาตรเป็นต้น หรือภาพนิมิตแห่งกิริยาอาการที่ตนเคยทำบุญกุศลนั้นๆ มาปรากฏแก่ตนในเมื่อเวลาจวนจะตาย เมื่อจิตได้หน่วงเอาภาพนิมิตนั้นมาเป็นอารมณ์ให้เห็นเป็นนิมิตเครื่องหมาย หรืออุปกรณ์ในการทำบุญกุศลต่างๆ เหล่านั้นที่ตนเคยทำมาย่อมนำไปเกิดในสุคติเพราะมีใจเบิกบานไม่เศร้าหมอง

แต่ถ้ากรรมนิมิตที่เป็นอกุศลกรรม เช่น เคยฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ มาปรากฏ ก็ทำให้เห็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการทำกรรม เช่น เห็น หอก ดาบ อวน เครื่องประหารเบียดเบียนสัตว์ที่เคยใช้ในการทำบาป มาแล้ว บางคนทำให้สะดุ้งหวาดเสียว ร้องให้เสียงลั่น คิดว่าจะมีคน ทำร้ายตน บางคนถ้าเคยฆ่าหมูก็ร้องเสียงเหมือนหมู ฆ่าวัวก็ร้องเสียง เหมือนวัว ถ้าเคยชนไก่ก็เอาหัวแม่มือทั้ง ๒ ของตนชนกันแล้วร้อง เหมือนเสียงไก่ชน ถ้ากรรมนิมิตฝ่ายบาปอกุศลมาปรากฏเป็นอารมณ์ เมื่อจวนตายเช่นนี้ ย่อมนำไปเกิดในทุคติ

กรรมนิมิตทั้งฝ่ายกุศลและอกุศลดังกล่าวมาแล้ว ถ้าเป็นเพียง คิดถึงสิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วนั้น นิมิตนั้นๆ จะปรากฏทางมโนทวาร เป็นอดีตารมณ์ (อารมณ์อดีต) แต่ถ้าเห็นด้วยตาจริงๆ ได้ยินด้วยหูจริงๆ ได้กลิ่น รู้รส ถูกต้องสัมผัสทางกายจริงๆ ก็เป็นนิมิตที่ปรากฏทาง ปัญจทวาร และเป็นอารมณ์ในปัจจุบัน

๓. **คตินิมิต คือ นิมิต หรือเครื่องหมายที่บ่งบอกให้ทราบถึง คติหรือภพที่จะไปเกิด** จะไปเกิดในสุคติภพก็มีนิมิตบ่งบอกให้ทราบ จะไปเกิดในทุคติภพก็มีนิมิตบ่งบอกให้ทราบ

ถ้าเป็นคตินิมิตที่จะนำไปสู่สุคติ ก็จะปรากฏเป็นปราสาท ราชวัง วิมาน ทิพยสมบัติ เทพบุตร เทพธิดา เห็นครรภ์มารดา เห็น วัดวาอาราม เห็นบ้านเรือนผู้คน หรือพระภิกษุสามเณร ซึ่งล้วนแต่ เห็นสิ่งที่ดีๆ เช่น ธัมมิกอุบาสก เห็นรถทิพย์ ๖ คันมาจากสวรรค์ทั้ง ๖ ในขณะที่ตนจวนจะตาย ซึ่งกล่าวไว้อรรถกถาธรรมบท

ถ้าเป็นคตินิมิต ที่จะนำไปสู่ทุคติ ก็มีสิ่งที่อยู่ในภพชาติที่จะไปเกิดใหม่นั้นมาปรากฏให้เห็น ถ้าจะไปเกิดในนรก ก็ปรากฏเห็นเป็นเปลวไฟนรก เห็นนายนิรยบาล เห็นสุนัข เห็นแร้ง กา เป็นต้น ที่กำลังจะเข้าทำร้ายตน ถ้าเกิดเป็นสัตว์ดิรัจฉานก็จะเห็นเหว ถ้ำ ป่าทึบ หรือทุ่งหญ้า หนองน้ำ เป็นต้น ที่ตนจะต้องไปเกิด

คตินิมิต จะปรากฏได้ในทวารทั้ง ๖ แต่ที่ปรากฏส่วนมากทางจักษุทวารและมโนทวาร คือ เห็นทางตา และทางใจเป็นส่วนมาก และจัดเป็นอารมณ์ในปัจจุบัน

อารมณ์ของมรณาสันนวิถีนี้ ย่อมเป็นกรรม กรรมนิมิตหรือคตินิมิต อย่างใดอย่างหนึ่ง มาปรากฏแก่วิถีจิตที่ใกล้ชิดกับจุติจิตที่สุด หรือจะเรียกว่า **"เป็นการฝันครั้งสุดท้ายในชีวิตก็ได้"** ถ้าฝันไม่ดี คือเห็นอารมณ์นิมิตไม่ดี ก็ไปเกิดในทุคติ ถ้าฝันดี คือเห็นอารมณ์ที่ดีก็ไปเกิดในสุคติ

ธรรมบทเตือนใจ

บุตรผู้อันมารดาบิดาเลี้ยงดูมาแล้ว ด้วยความยากลำบากมากมาย แต่กลับไม่บำรุงมารดาบิดาตอบแทน บุตรนั้นชื่อว่า ประพฤติผิดในมารดาบิดา เขาย่อมเข้าถึงนรก แม้ทรัพย์ที่เกิดแก่เขาก็ย่อมฉิบหาย บุตรนั้นย่อมเข้าถึงความยากแค้น ส่วนบัณฑิตผู้รู้แจ้ง ย่อมได้รับความรื่นเริงความบันเทิง และความหัวเราะเล่นหัวกันทุกเมื่อ เพราะบัณฑิตพึงบำรุงมารดาบิดาอยู่เสมอ ด้วยสังคหวัตถุ ๔ ประการนี้ คือ ทาน (การให้) ปิยวาจา (เจรจาคำน่ารัก) อัตถจริยา (ประพฤติประโยชน์) สมานัตตตา (ทำตัวให้เข้าใจกันได้)

ถ้าหากว่าสังคหวัตถุ (การช่วยเหลือ) ไม่พึงมีแก่มารดาบิดาแล้วไซร้ มารดาบิดาก็จะไม่ได้รับความนับถือ หรือไม่ได้รับการบูชาจากบุตรเลย แต่เพราะบัณฑิตทั้งหลายพิจารณาเห็นสังคหวัตถุเหล่านี้ บัณฑิตนั้นย่อมถึงความเป็นผู้ประเสริฐ เป็นผู้อันเทวดาและมนุษย์พึงสรรเสริญ มารดาและบิดานั้นบัณฑิตจึงกล่าวว่า เป็นพรหม (มีเมตตา-กรุณา-มุทิตา-อุเบกขา) ของบุตร เป็นบูรพาจารย์ (อาจารย์คนแรก) ของบุตร เป็นผู้ควรรับของคำนับของบุตร และเป็นผู้อนุเคราะห์ (เอื้อเฟื้อ) บุตร

เพราะเหตุนั้นแล บุตรผู้เป็นบัณฑิต พึงนอบน้อมและสักการะแก่มารดาบิดาทั้งสอง ด้วยข้าว น้ำ ผ้านุ่งห่ม ที่นอน

การขัดสี การอาบน้ำ และการล้างเท้า เหล่าบัณฑิตย่อมสรรเสริญบุตรเช่นนั้น ผู้กระทำการบำรุงมารดาบิดาในโลกนี้ ครั้นบุตรอย่างนั้นละโลกนี้ไปแล้ว ย่อมบันเทิงอยู่ในสวรรค์

โสณนันทชาดก (พระไตรปิฎกเล่ม ๒๘ ข้อ ๑๖๒)

ที่พึ่งสุดท้าย

แม้เราตาย ก็ย่อมกลาย ไปเป็นผี
ตายไม่ดี ฝังสลาย ผีตายโหง
ตายไปใย เพียงเพื่อให้ เขาใส่โลง
คนคดโกง แม้อยู่ได้ ก็เท่าตาย
อ่านก่อนตาย จะไม่กลาย ตายเป็นผี
รู้ชั่วดี ละชั่วได้ ไม่สูญหาย
แม้นร่างกาย แตกดับ ใช่ลับตาย
ชีพสลาย ชื่อยังอยู่ คู่แผ่นดิน ฯ

ร่างกายของมนุษย์เรานั้นประกอบด้วยธาตุ ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ เด็กที่เกิดมาใหม่ๆ คนโบราณมักกล่าวว่า "สามวันลูกผี สี่วันลูกคน" คือ เกิดมาใหม่ๆ หากรอดหรือตายก็ภายในสามสี่วัน แสดงให้เห็นว่าลมหายใจกับความเป็นความตายนั้น อยู่ใกล้กันนิดเดียว ถ้าหากท่านยังตื่นขึ้นมาได้อีกวัน ก็ควรรู้จักขอบคุณเวลาของชีวิตบ้าง ที่ยังให้โอกาสแก่เราท่านทั้งหลายได้ทำความดีในวันใหม่อีกหนึ่งวัน แต่ถึงอย่างไรไม่ช้าก็เร็วเราทุกคนก็ไม่พ้นความแก่ความตายไปได้ ไม่ว่าจะแก่แบบปกปิด (อัปปฏิจฉันนะชรา) หรือ แก่คร่ำคร่าอย่างเปิดเผย (ปฏิจฉันนะชรา) **การมีชีวิตเป็นเรื่องไม่แน่นอนเพราะคนเรานั้นดีไม่ทั่วชั่วไม่หมด ที่ชั่วก็มี ที่ดีก็มาก** เวลาจะตายจึงกล้าๆ กลัวๆ ไม่รู้ตัวเองจะได้ไปนรกหรือสวรรค์

สัตว์โลกทั้งหลายจะต้องตายเกิดในวัฏฏะสงสาร ตราบใดที่เขาเหล่านั้นยังไม่สิ้นกิเลสตัณหาความทะเยอทะยานอยาก เมื่อตายแล้ววิญญาณไปไหนเกิดอย่างไรนั้น ถือว่ากรรมเป็นเครื่องนำทาง ปืนจะยิงออกก็ต้องมีแรงผลักดัน วิญญาณก็เหมือนกัน เมื่อเราตายแล้วกรรมก็จะเป็นแรงผลักดันเราไปเอง วิญญาณของเรานั้นเป็นเหมือนพืชเมื่อมีความต้องการที่จะเกิดหรือเรียกว่า "ตัณหา" อันเป็นเหมือนยางเหนียวในเมล็ดพืช เมื่อถึงเวลามันก็ต้องเกิด ดังคำพูดที่ว่า "ตัณหา ปุตตังชาเนติ" ตัณหายังมนุษย์ให้เกิด "ตัณหา สิเนโห" ตัณหาเป็นยาง

ใจของคนเราโดยทั่วไป มักไม่ยอมรับความแก่ชรา เพราะมันฝักใฝ่แต่ความเป็นหนุ่มเป็นสาวอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่เห็นกับตาในกระจกก็คงไม่รู้สึกตัวว่าแก่แล้ว สาเหตุที่ทำให้มนุษย์ทุกวันนี้แก่เร็วอาจจะเป็นเพราะผลของกรรมที่เกิดจากการฆ่าสัตว์และกินสัตว์ที่มากขึ้น

ปีหนึ่งๆ ท้องของคนเราเต็มไปด้วยสุสานของสัตว์นานาชนิด หากลองบรรจุเป็นศพก็คงได้หลายโลง เช่น ศพปลา ศพวัว ศพควาย ศพไก่ ศพเป็ด ศพหมู ศพกุ้ง ศพหอย ศพปู เป็นต้น มนุษย์เรายิ่งมีอายุมากเท่าไร ก็เป็นสุสานที่เก็บสัตว์มากขึ้นเท่านั้น พวกเราเอาเปรียบสัตว์ทุกชนิด ไม่ว่าสัตว์นั้นจะเป็นช้างซึ่งตัวใหญ่กว่ามนุษย์หลายเท่าก็ยังถูกมนุษย์เอาเปรียบได้ นับประสาอะไรกับสัตว์ที่มีขนาดและกำลังน้อยกว่า

สัตว์ที่กลัวตายมากที่สุดคือมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ฉลาด จิตจึงสามารถปรุงแต่งไปได้นานัปการ บางคนปวดหัวตัวร้อนนิดหน่อยก็ทำท่าจะเป็นจะตายให้ได้ กลัวจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ตรวจโรคแล้วตรวจโรคอีก สุดท้ายก็ตายเพราะความวิตกกังวล บางคนใกล้จะตาย ไม่เคยได้เตรียมตัวไว้ก่อนตาย ดังคำพูดที่ว่า ไม่ได้เตรียมกายก่อนแต่ง ไม่เตรียมน้ำก่อนแล้ง ไม่ได้เตรียมแบงก์ก่อนเดินทาง สุดท้ายใกล้จะตายจึงดิ้นทุรนทุราย ตอนนั้นทรัพย์สินเงินทองก็ช่วยอะไรไม่ได้ ลูกหลานก็ช่วยอะไรไม่ได้ สิ่งที่จะช่วยได้ดีที่สุดก็คือบาปและบุญ แต่บุญไม่เคยทำจะเอาที่ไหนมาช่วย ถ้าท่านอยากได้บุญก็ต้องทำบุญ เสมือนอยากได้เสือก็ต้องเข้าถ้ำเสือ อยากได้เงินก็ต้องทำงาน

มนุษย์เกิดมาบนโลกแล้วมักเอาเปรียบทุกอย่าง แม้แต่ปลา ซึ่งไม่มีพิษภัยอะไรมากมาย ไม่มีอาวุธที่จะทำร้ายมนุษย์ แต่ก็ยังถูกมนุษย์เอาเบ็ดบ้างเอาฉมวกบ้างทิ่มแทง หรือแม้กระทั่งดักด้วยตาข่าย มนุษย์จึงเป็นผู้มอบความตายให้สัตว์ทุกชนิด ด้วยมันสมองที่มีเหนือกว่าสัตว์อื่นใดในโลก เราจึงมีโอกาสสร้างเวรสร้างกรรมไว้อย่างมากมาย

ชีวิตของการเวียนว่ายตายเกิดนั้น ดำเนินไปแต่ละรอบ สิ้นสุดอยู่ที่ความตาย บางคนไม่ถึงที่ตายก็อยากตาย บางคนไม่อยากตายแต่ก็ต้องตาย พระพุทธเจ้าสอนให้เราไม่ประมาทในชีวิต เพราะปัจฉิมโอวาทของพระพุทธองค์ก็ยังทรงเป็นห่วงมนุษย์ ชีวิตที่เป็นอยู่นี้มันน้อยนัก (อัปปัง ชีวิตัง) ระยะแห่งลมหายใจเข้าออก เป็นระยะแห่งความตายได้ทุกขณะ การตายของมนุษย์มีอยู่สองระดับด้วยกันคือ

๑. อกาลมรณัง คือ ไม่ถึงเวลาตาย ก็ตาย

๒. กาลมรณัง คือ เมื่อถึงคราวจะตาย ก็ตาย

ความตายของคนไม่แน่นอน ไม่มีเขตแดนกำหนด ไม่ว่าเด็กเล็ก คนหนุ่มสาว คนเฒ่าคนแก่ ก็ตายได้ทั้งนั้น เพราะชีวิตของเรานั้นพระพุทธเจ้าตรัสว่า

"อะธุวัง ชีวิตัง" (ชีวิตเป็นของไม่แน่นอน)

"ธุวัง มรณัง" (ความตายเป็นของแน่นอน)

อย่างน้อยที่สุด ก่อนตายก็จงละความโกรธความหลงให้ได้ พึงชนะความโกรธด้วยความไม่โกรธ ดังพุทธพจน์ที่ว่า "อักโกเธน ชิเน โกธัง" ต้องชนะความดีด้วยความไม่ดี พึงชนะความตระหนี่ด้วยการให้ พึงชนะคนพูดพล่อยๆ ด้วยถ้อยคำที่เป็นจริง คนที่มีความโกรธครอบงำจะมีอาการตัวสั่นปากสั่น หน้าแดงตาลาย บางคนถึงกับหัวใจวายตายไปเลยก็มี บางคนถึงกับเส้นโลหิตฝอยในสมองแตก กลายเป็นอัมพาตก็มี คนที่มีความโกรธมักจะสั่งงานโดยปราศจากเหตุผล ไฟแห่งความโกรธมักจะลุกลามไปทั่ว เช่น โกรธลูกไปถึงหลาน บางที

โกรธคนแต่ไปเตะสุนัข จนไม่มีใครอยากอยู่ใกล้ คนที่ทุกข์ที่สุดก็เป็นตัวผู้มักโกรธเอง เพราะความคับแค้นใจที่สุมอยู่ในอก ต้องรู้จักฝึกปล่อยวางบ้าง อะไรจะเป็นไปก็ช่างมันเถอะ แล้วตัวเราจะได้ตายแบบสบายใจ ส่งผลให้ได้เกิดในสุคติภพ

คนที่ภายนอกดูมีความกล้าหาญไม่เคยกลัวอะไร แต่เวลาใกล้จะตายจริงๆ มักจะกลัวจนไม่หลงเหลือความกล้าหาญอยู่เลย เพราะไม่ได้เตรียมตัวเตรียมใจ ทั้งๆ ที่รู้ว่าทุกคนเกิดมาแล้วต้องตายแน่นอน ที่พึ่งสุดท้ายของทุกคนก็คงไม่พ้น พระรัตนตรัยคือ การระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ แต่จะระลึกได้ไหมเพราะความกลัวครอบงำอยู่ ดังนั้นเพื่อไม่ให้ตัวเราต้องกลัวตายจนเกินไป เรามาลองฝึกพิจารณาถึงความตายกัน ก่อนที่เราจะตายไปจริงๆ ดีกว่า โดยพิจารณาบทปลงสังขารที่ครูบาอาจารย์ท่านแต่งไว้ดังนี้

ครูที่ดี

ครูจะต้องเป็นครูทุกขณะจิต
ต้องรู้โลกรู้ชีวิตอย่างแจ่มแจ้ง
ต้องมีปฏิภาณโวหารแสดง
ต้องเป็นแหล่งก้าวหน้าวิชาการ

ต้องสอนคนมากกว่าสอนหนังสือ
ไม่เพียงถือชอล์กปากกาพาเขียนอ่าน
ต้องอุทิศชีวิตจิตวิญญาณ
ให้เก่งงานปลูกฝังในทางดี

ครูเป็นที่รักเคารพและยกย่อง
ครูจะต้องตระหนักในศักดิ์ศรี
มีหลักการเหตุผลกลวิธี
ครูต้องมีความอดทนสร้างผลงาน

ครูต้องมีทั้งความดีและความเก่ง
ครูต้องเคร่งจริยมาตรฐาน
เป็นประทีปเจิดจรัสชัชวาล
ส่องนำจิตวิญญาณของปวงชน

เสถียรพงษ์ วรรณปก

บทปลงสังขาร

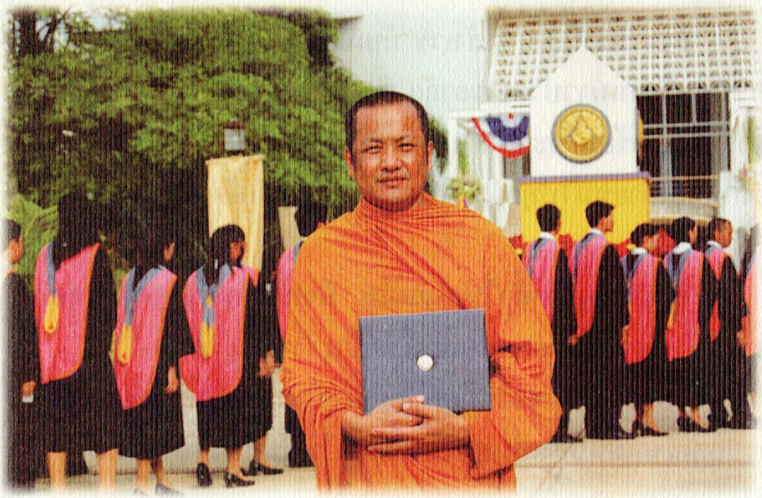
สังขารร่างกายต้องตายเป็นผี อยู่ในโลกนี้ไม่มีแก่นสาร
ทรัพย์สินเงินทองเป็นของสาธารณ์ ไม่ใช่ของท่านลูกหลานต้องลา
อย่ามัวประมาทโอกาสยังมี อย่าหลงโลกีย์จะมีปัญหา
โลกนี้แท้จริงเป็นสิ่งมายา เป็นสิ่งลวงตาใช่ว่าจีรัง

สังขารร่างกายอยู่ไม่กี่ปี ก็ตายเป็นผีไม่มีความหวัง
เกิดแก่เจ็บตายร่างกายผุพัง ทุกวันเดินทางสู่ยังกองฟอน
จะห้ามไม่ฟังจะรั้งไม่อยู่ เป็นสิ่งสมมติตามพุทธะสอน
อำนาจใดๆ อย่าไปวิงวอน ให้ช่วยเราตอนที่วันสิ้นใจ

สังขารเรานี้เป็นสิ่งสังเวช มันเป็นสาเหตุสังเกตเอาไว้
เดี๋ยวร้อนเดี๋ยวหนาวปวดร้าวอาลัย หิวอิ่มเกินไปก็อยู่ไม่นาน
หนาวก็จะตายร้อนก็จะแย่ ลำบากแท้ๆ นี่แลสังขาร
ต้องกินต้องถ่ายทนไปทุกวัน ดูน่าสงสารคิดกันให้ดี

สังขารร่างกายทั่วไปเน่าเหม็น มีของกากเดนมองเห็นทุกที
ไหลเข้าไหลออกย้อนยอกมากมี ล้วนเป็นสิ่งที่มีอยู่ทั่วกัน
น้ำเลือดน้ำหนองล้วนของปฏิกูล ไหลมาเป็นมูลพอกพูนหลายชั้น
ข้างนอกเน่าเหม็นมองเห็นทุกวัน อีกข้างในนั้นล้วนขั้นไม่งาม

สังขารร่างกายไม่ใช่ตัวตน เกิดมาเป็นคนไม่พ้นโดนหาม
ต้องนอนเปลือยกายให้ไฟลุกลาม เมื่อเจ้าโดนหามสู่เชิงตะกอน
ผู้ดีเข็ญใจก็ตายเหมือนกัน อย่าหลงสังขารปลงกันไว้ก่อน
ลูกหลานหญิงชายส่งได้แน่นอน ก็แค่กองฟอนแล้วย้อนกลับมา
สังขารร่างกายล้วนตายเป็นศพ ถูกแผ่นดินกลบอยู่ในป่าช้า
หมู่หนอนชอนไชตามไต่กายา เป็นเหยื่อนกกาหมูหมาในดง
กระดูกเกลื่อนกลาดเรี่ยราดทั่วไป เอ็นเล็กเอ็นใหญ่ไร้จุดประสงค์
ต้องถูกทอดทิ้งนอนกลิ้งในดง เป็นป่ารกพงเฝ้าดงกันดาร
กระทำให้แจ้งเจาะแทงตลอด ให้จิตนี้ปลอดหลุดลอดสังขาร
หยุดความกระหายมุ่งไปนิพพาน ไม่หลงสังขารทั่วกันด้วยเถิด
จะได้หยุดเกิดมันไม่ประเสริฐ ตราบใดยังเกิดอยู่ในสงสาร
รีบภาวนาเพื่อละอัตตา ข้ามพ้นมายาทั่วหน้ากันเทอญฯ

ลูกมีชีพอยู่ได้ในโลกหล้า
ลูกเติบโตขึ้นมาได้ไฉน
ลูกเป็นคนดีได้ด้วยผู้ใด
ลูกเจ็บป่วยใครเล่าพยาบาล

เมื่อลูกทุกข์ใครเศร้ากำสลดด้วย
เมื่อลูกสุขใครช่วยหัวเราะขาน
เมื่อลูกโตใครสอนการทำงาน
เมื่อลูกพาลใครพาให้กลับใจ

ก็ใครเล่าคนแรกที่ลูกเห็น
ก็ใครเล่าที่เป็นเช่นกล่าวไข
พระคุณล้นจารึกในหทัย
มิใช่ใครที่แท้ "แม่" ลูกเอง

บัตรเทอดพระคุณแม่

รำลึกถึงแม่

แม่...คำนี้ มีพระคุณ ใหญ่หลวงนัก
ด้วยฟูมฟัก เลี้ยงดู อยู่มิห่าง
ลูกคนนี้ รำลึกถึง มิจืดจาง
คุณแม่ช่าง เหลือล้ำ เกินพรรณนา
เงินล้นฟ้า ก็มิอาจ ตอบแทนได้
ควักดวงใจ ก็ไม่เทียบ คำพร่ำสอน
กราบล้านครั้ง มิอาจเท่า ที่หลบนอน
พระคุณสอน คอยสั่ง อย่างตั้งใจ ฯ

กำเนิด ๔

พระพุทธเจ้าผู้เป็นบรมศาสดาเอกของโลก ทรงค้นพบความจริงซึ่งมีอยู่ในธรรมชาติ ที่เรียกกันว่า "อมตธรรม" ทรงชี้ความจริงของชีวิตชี้แนวทางให้แก่สัตว์โลกได้เดินตามไปสู่หนทางแห่งความสงบ แม้หลายท่านจะยอมรับนับถือพระพุทธเจ้าว่า เป็นครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่เราก็ไม่สามารถตั้งจิตวิญญาณภายใน ให้เป็นไปตามที่ท่านสั่งสอนไว้ได้ เพราะยังมีม่านดำแห่งกิเลสตัณหาครอบงำอยู่ จนมนุษย์ไม่สนใจหรือไม่มีเวลาแสวงหาความหลุดพ้นของชีวิต จึงได้แต่ปล่อยให้ตนเองล่องลอยไปตามกรรม ในทะเลแห่งห่วงวัฏฏะสงสารอย่างไม่มีวันจบสิ้น

การเวียนว่ายตายเกิดมีอยู่จริงซึ่งมีหลักฐานปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาจำนวนมาก เช่น คัมภีร์ชาดกเปตวัตถุ วิมานวัตถุและพระสูตรต่างๆ ดังเช่นที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในบาปวรรคแห่งคัมภีร์ธรรมบทว่า

"คพฺภเมเก อุปฺปชฺชนฺติ นิรยํ ปาปกมฺมิโน
สคฺคํ สุคติโน ยนฺติ ปรินิพฺพนฺติ อนาสวา."

แปลว่า "คนบางพวกเกิดในครรภ์ คนบางพวกที่ทำกรรมชั่วไว้ไปนรก คนบางพวกที่ทำกรรมดีไว้ไปสู่สวรรค์ ส่วนท่านที่หมดกิเลสแล้วทั้งหลายย่อมนิพพาน"

กรรมที่เราท่านทั้งหลายกระทำไว้แล้วนั้น จะจำแนกสัตว์ที่ยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ออกเป็น ๓๑ ภพภูมิ ดังนี้

๑. นรก
๒. เปรต
๓. อสุรกาย
๔. ดิรัจฉาน
๕. มนุษย์
๖. จาตุมหาราชิกา
๗. ดาวดึงส์
๘. ยามา
๙. ดุสิต
๑๐. นิมมานรดี
๑๑. ปรนิมมิตวสวัตดี
๑๒. พรหมปาริสัชชา
๑๓. พรหมปโรหิตา
๑๔. มหาพรหมา

๑๕. ปริตตาภา

๑๖. อัปปมาณาภา

๑๗. อาภัสสรา

๑๘. ปริตตสุภา

๑๙. อัปปมาณสุภา

๒๐. สุภกิณกา

๒๑. อสัญญีสัตว์

๒๒. เวหัปผลา

๒๓. อวิหา

๒๔. อตัปปา

๒๕. สุทัสสา

๒๖. สุทัสสี

๒๗. อกนิฏฐกา

๒๘. อากาสานัญจายตนะ

๒๙. วิญญาณัญจายตนะ

๓๐. อากิญจัญญายตนะ

๓๑. เนวสัญญานาสัญญายตนะ

โดยจัดแบ่งออกเป็นกลุ่มหยาบๆ ได้ดังนี้

๑. อบายภูมิ คือพวกสัตว์นรก เปรต อสูรกาย และสัตว์ดิรัจฉาน เพราะอกุศลกรรมจาก โลภะ โทสะ และโมหะ

๒. มนุษย์ภูมิ คือพวกมนุษย์ที่เกิดในโลก เพราะบุญที่เกิดจากการรักษาศีล

๓. สวรรค์ภูมิ คือสวรรค์ทั้ง ๖ ชั้น ได้แก่ จาตุมหาราชิกา ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตดี เพราะบุญที่เกิดจากการได้บริจาคทาน

๔. พรหมภูมิ คือพรหมทั้ง ๒๐ ชั้น ซึ่งประกอบด้วยรูปพรหมภูมิ ๑๖ ชั้น และอรูปพรหมภูมิอีก ๔ ชั้น รูปพรหมตั้งแต่ ๑๒-๒๗ เพราะบุญที่เกิดจากการได้ฌานขั้นต้น และอรูปพรหมตั้งแต่ ๒๘-๓๑ เพราะบุญที่เกิดจากการได้ฌานขั้นสูง สัตว์โลกที่ไปเกิดอยู่ในภูมิทั้ง ๓๑ ภูมินั้น ย่อมเกิดในกำเนิดทั้ง ๔ คือ

๑. ชลาพุชะ เกิดในครรภ์
๒. อัณฑชะ เกิดในไข่
๓. สังเสทชะ เกิดในเถ้าไคล
๔. โอปปาติกะ เกิดผุดขึ้น

ชลาพุชะกำเนิด ได้แก่สัตว์ที่เกิดในมดลูก คือ มนุษย์และสัตว์ดิรัจฉานที่คลอดออกมาเป็นตัวและเลี้ยงลูกด้วยนม เช่น โค กระบือ แมว เป็นต้น

อัณฑชะกำเนิด ได้แก่สัตว์ดิรัจฉานที่ออกมาเป็นไข่ก่อนแล้วจึงฟักออกมาเป็นตัว เช่น เป็ด ไก่ นก ปลา เป็นต้น

ชลาพุชะกำเนิดและอัณฑชะกำเนิดนี้รวมเรียกว่า คัพภเสยยกะกำเนิด เพราะเกิดอยู่ในครรภ์ของมารดาก่อนภายหลังจึงออกจากครรภ์

สังเสทชะกำเนิด ได้แก่สัตว์ทั้งหลายที่เกิดโดยไม่อาศัยท้องพ่อแม่ แต่อาศัยเกิดจากที่ชื้นแฉะ ซากพืชและซากสัตว์

โอปปาติกะกำเนิด ได้แก่สัตว์โลกที่เกิดมาโดยไม่ได้อาศัยพ่อแม่ แต่อาศัยอดีตกรรมอย่างเดียวและเมื่อเกิดก็เติบโตขึ้นทันที เช่น พวกสัตว์นรก เปรต เทวดา พรหม

ใน มหาตัณหาสังขยสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงการที่มนุษย์ได้ก่อกำเนิดขึ้นในครรภ์มารดาว่า ต้องมีองค์ประกอบ ๓ ประการคือ

๑. มาตา อุตุนี โหติ มารดามีระดู
๒. มาตาปิตโร สนฺนิปติตา โหนฺติ มารดาบิดาอยู่ร่วมกัน
๓. คนฺธพฺโพ ปจฺจุปฏฺฐิโต โหติ มีสัตว์มาเกิด

เมื่อมีองค์ประกอบ ๓ อย่างนี้ครบถ้วนแล้วการตั้งครรภ์ก็ย่อมมีขึ้นได้ แต่ถ้าไม่พร้อมทั้ง ๓ อย่างนี้แล้ว การตั้งครรภ์ก็มีไม่ได้

คำว่า มารดามีระดู นั้น หมายถึง มารดามีไข่ และในขณะเดียวกันบิดาก็มีสเปอร์ม ทั้งไข่และสเปอร์มนี้ เป็นส่วนของรูป ซึ่งเป็นกรรมพันธุ์ถ่ายทอดมาจากพ่อแม่

ส่วนข้อที่ว่า มีสัตว์มาเกิด นั้น หมายถึงมีจุติจิต หรือ จุติวิญญาณ เคลื่อนมาปฏิสนธิ จึงเกิดเป็นปฏิสนธิวิญญาณ นี้เองเป็นจิตดวงแรกที่เกิดในชาติใหม่ และจัดเป็นส่วนนามที่สืบต่อมาจากภพชาติก่อนๆ โดยนำเอาบุญ บาป กรรม กิเลส ติดมาด้วย ฉะนั้น เมื่อกล่าวโดยย่อแล้ว ผู้ที่เกิดมาก็มีแต่นามกับรูป ๒ อย่างนี้เท่านั้น

รำลึกถึงแม่

พนมกรกราบแทบพระธรณี
บุญชาตินี้ที่เพียรสร้างแลสั่งสม
ขอกุศลส่งถึงแม่ในบัดดล
ให้หลุดพ้นจากบ่วงห้วงแห่งกรรม ฯ

การฝังขุมทรัพย์

ในอดีตกาลมีหมู่บ้านของพวกพราหมณ์ชื่อว่าสาลินทิยะ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพระนคร และมีไร่ของชาวมคธอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของหมู่บ้านพราหมณ์นั้นอีก สาลินทิยพราหมณ์ได้จับจองเป็นเจ้าของไร่ ประมาณ ๑,๐๐๐ กรีส (๑ กรีส = ๑๒๕ ศอก) แล้วให้บริวารหว่านข้าวสาลีเอาไว้ ครั้นข้าวกล้างอกงามขึ้นแล้วก็ให้คนทำรั้วอย่างแข็งแรง จัดแบ่งให้บริวารของตนดูแลรักษา บางคนก็ ๕๐ กรีส บางคนก็ ๖๐ กรีส แต่มีอยู่ ๕๐๐ กรีสได้กั้นรั้วให้ลูกจ้างคนหนึ่งปลูกกระท่อมอยู่ที่ตรงนั้นเฝ้าดูแลทั้งกลางวันกลางคืน

ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของไร่นานั้นเอง มีป่างิ้วใหญ่อยู่ที่ภูเขา เป็นที่อาศัยของฝูงนกแขกเต้าหลายร้อยตัว ครั้นจ่าฝูงของนกแ

ขกเต้าแก่ตัวลง จึงบอกให้ลูกซึ่งเติบโตขึ้นมา มีร่างกายใหญ่ รูปงามสมบูรณ์ด้วยกำลังวังชาว่า

"บัดนี้พ่อแก่มากแล้ว ไม่สามารถบินไปไกลๆ ได้ เจ้าจงปกครองฝูงนกนี้เถิด"

นับแต่นั้นมาพญานกแขกเต้าหนุ่ม ก็มิได้ให้พ่อและแม่ ผู้ชราภาพออกไปหากินอีก แต่ตนจะไปคาบเอาข้าวสาลีในป่า มาบำรุงเลี้ยงดูพ่อแม่ทั้งสองทุกวัน จนกระทั่งต่อมาเมื่อข้าวสาลี ในป่าขาดแคลน พญานกแขกเต้าจึงบอกกับบริวารว่า

"ครั้งก่อนในช่วงระยะเวลานี้ชาวมคธ เคยหว่านข้าวสาลีในนา บัดนี้ไม่รู้ว่าจะกระทำกันอยู่หรือไม่ เจ้าทั้งสองจงไปสืบดู"

นกแขกเต้าทั้งสองจึงบินไปยังเขตแคว้นมคธ ได้ร่อนลงในนาที่ลูกจ้างนั้นเฝ้าดูแลอยู่ จิกกินข้าวสาลีแล้วคาบเอาข้าวสาลีรวงหนึ่งบินกลับมาสู่ป่างิ้ว วางรวงข้าวนั้นไว้เบื้องหน้าของพญานกแขกเต้า แล้วกล่าวว่า "นาของชาวมคธนั้น มีข้าวสาลีเช่นนี้มากมาย"

วันรุ่งขึ้น พญานกแขกเต้าแวดล้อมด้วยเหล่าบริวาร จึงพากันบินตรงไปสู่นาของลูกจ้างนั้น ฝ่ายลูกจ้างที่เฝ้านา ครั้นเห็นนกแขกเต้าจำนวนมากมายร่อนลงจิกกินข้าวสาลีในนา ก็รีบวิ่งไล่นกไปมา แต่ก็สุดที่จะห้ามบรรดานกแขกเต้าไว้ได้ เมื่อนกแขกเต้ากินข้าวสาลีอิ่มแล้ว ต่างก็พากันบินกลับไปตัวเปล่า จะมีก็แต่พญานกแขกเต้าตัวเดียวเท่านั้น ที่รวบรวมข้าวสาลีเข้าไว้แล้วคาบด้วยจะงอยปาก บินนำกลับมาเลี้ยงดูพ่อแม่

ในวันต่อมาพญานกแขกเต้าก็พาบริวารมาจิกกินข้าวสาลีที่นานั้นอีก ลูกจ้างก็ไม่สามารถไล่นกไปได้ จึงคิดว่า

"ถ้าหากบรรดานกแขกเต้ามากินข้าวสาลีอย่างนี้ อีกสักสองสามวันเท่านั้น นาจะต้องไม่มีข้าวสาลีเหลืออยู่เลย และท่านพราหมณ์คงต้องตีราคาให้เราชดใช้เป็นแน่ ฉะนั้นเราต้องรีบไปสาลินทิยคาม เพื่อบอกกล่าวให้ท่านพราหมณ์รับรู้ไว้ก่อน"

จึงเร่งรีบเดินทางไปพร้อมกับฟ่อนข้าวสาลีรวงงามๆ นำติดมือไปให้พราหมณ์ดู เมื่อพบกันแล้วพราหมณ์สาลินทิยะได้เห็นรวงข้าวก็ทักว่า "พ่อเอ๋ย...นาข้าวสาลีสมบูรณ์ดีอย่างนี้เชียวหรือ"

ลูกจ้างตอบว่า "ข้าแต่ท่านพราหมณ์ นาข้าวสาลีบริบูรณ์งดงามดีมาก แต่ในอีกสักสองสามวันคงพินาศหมดสิ้น เพราะมีนกแขกเต้าฝูงหนึ่งพากันลงจิกกินข้าวสาลีในนา ข้าพเจ้าจึงขอคืนนานั้นแก่ท่าน เพราะข้าพเจ้าหมดความสามารถที่จะห้ามปรามนกเหล่านั้นได้ แต่มีสิ่งหนึ่งที่น่าแปลกประหลาดนัก คือมีนกแขกเต้าตัวหนึ่งซึ่งงามสง่ากว่าทุกๆ ตัว เมื่อจิกกินข้าวสาลีจนอิ่มตามต้องการแล้ว ก็ยังคาบเอาข้าวสาลีไปอีกมากมายด้วยจะงอยปากทุกครั้ง"

พราหมณ์ได้ฟังคำของลูกจ้างเฝ้านานั้นแล้ว แทนที่จะห่วงข้าวในนาของตน กลับเกิดความสนใจในพญานกแขกเต้า จึงบอกกับลูกจ้างว่า "เรื่องข้าวในนาเจ้าไม่ต้องเป็นห่วงกังวล แต่เจ้าจงดักบ่วง ให้ติดนกตัวนั้นให้ได้ แล้วจงจับมาทั้งเป็นให้เราเถิด"

ลูกจ้างเฝ้านารับคำด้วยความดีใจ ที่พราหมณ์ไม่ตีราคาให้ตนต้องชดใช้ รีบกลับไปขวั้นบ่วงด้วยขนหางม้าแล้ววางบ่วงดักไว้ตั้งแต่เช้า จากนั้นก็เฝ้าคอยดูการมาของฝูงนกแขกเต้า

ฝ่ายพญานกแขกเต้าก็พาบริวารแวดล้อม ลงจิกกินข้าวสาลีนั้นอีก ขณะกินอย่างเพลิดเพลินอยู่ เท้าบังเอิญสอดเข้าไปในบ่วงที่เขาวางดักไว้ เมื่อติดบ่วงจึงส่งเสียงร้องให้บริวารรู้ถึงอันตราย เหล่านกแขกเต้าทั้งปวงจึงแตกฮือพากันบินหนีไปหมด เหลืออยู่แต่พญานกแขกเต้าเพียงตัวเดียวจึงรำพันว่า

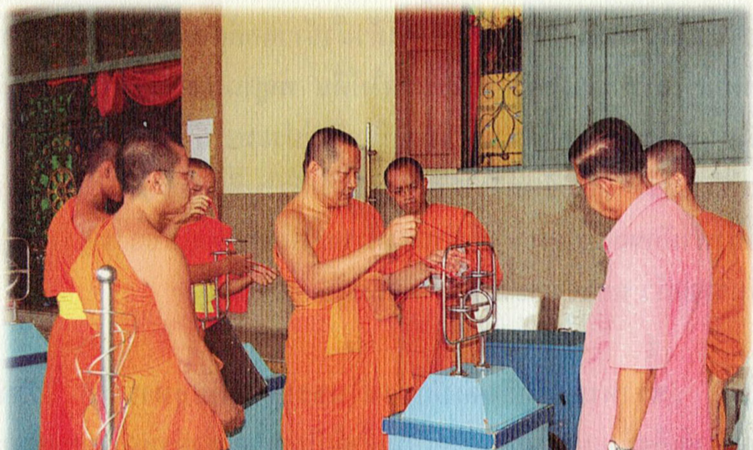
"บริวารของเราทั้งหมด ได้กินและดื่มแล้วก็พากันบินกลับรังไป มีแต่เราผู้เดียวที่ติดบ่วง เราทำบาปกรรมอะไรไว้หนอ" ลูกจ้างนั้นเมื่อเห็นนกที่ติดบ่วงเป็นพญานกแขกเต้า ยิ่งดีใจว่า

"ช่างโชคดีเหลือเกิน เราวางบ่วงดักนกตัวใด ก็จำเพาะติดนกตัวนั้นพอดี" จากนั้นก็ปลดพญานกแขกเต้าออกจากบ่วง แล้วผูกขานกเข้าด้วยกัน จับไปให้แก่พราหมณ์ที่สาลินทิยคาม เมื่อพราหมณ์ ได้ตัวพญานกแขกเต้าไว้แล้ว ก็ซักถามด้วยความสนใจว่า

"ดูก่อนนกแขกเต้า ท้องของเจ้าเห็นจะใหญ่กว่าท้องของนกตัวอื่นๆ เป็นแน่ เจ้าถึงกินข้าวสาลีตามต้องการแล้วก็ยังคาบเอาไปด้วยจะงอยปากอีก เจ้าจะนำไปบรรจุฉางในป่าไม้งิ้วนั้นให้เต็มหรือหรือว่าเจ้ากับเรามีเวรกันมา สหายเอ๋ย...ขอเจ้าจงบอกแก่เราเถิด เจ้าฝังข้าวสาลีไว้ที่ไหน"

พญานกแขกเต้าได้ฟังดังนั้นแล้ว ก็กล่าวโต้ตอบด้วยวาจาอันไพเราะว่า "ข้าพเจ้ากับท่านมิได้มีเวรกัน ฉางของข้าพเจ้าก็ไม่มี ข้าพเจ้านำเอาข้าวสาลีของท่านไปถึงยอดงิ้วแล้วก็เพื่อทำการเปลื้องหนี้เก่า ให้เขากู้หนี้ใหม่และฝังขุมทรัพย์ไว้ที่ป่างิ้วนั้นขอท่านจงทราบอย่างนี้เถิด พวกพราหมณ์ฟังแล้วยิ่งสงสัย จึงถามต่ออีกว่า การเปลื้องหนี้เก่าของเจ้าเป็นเช่นใด การให้กู้หนี้ใหม่ของเจ้าเป็นเช่นไร และการฝังขุมทรัพย์ของเจ้ามีวิธีอย่างไร หากเจ้าบอกออกมาตามความจริง เราก็จะปล่อยเจ้าให้หลุดพ้นไปได้"

เมื่อถูกถามอย่างนี้ พญานกแขกเต้าก็บอกเล่าตามความจริงว่า "ข้าแต่ท่านสาลินทิยพราหมณ์ พ่อและแม่ของข้าพเจ้าแก่เฒ่าชรา ล่วงกาลผ่านวัยมามากแล้ว ข้าพเจ้าจึงคาบข้าวสาลีไปด้วยจะงอยปากเพื่อทดแทนบุญคุณท่านทั้งสอง นี้ชื่อว่า เปลื้องหนี้เก่าที่ท่านเคยทำไว้ให้ ส่วนลูกน้อยของข้าพเจ้ายังตัวเล็กนัก อ่อนแอ ขนปีกยังไม่ขึ้น ลูก

น้อยเหล่านี้เมื่อข้าพเจ้าเลี้ยงดูแล้ว ต่อไปเขาจะเลี้ยงดู ข้าพเจ้าบ้าง เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงชื่อว่าให้ลูกน้อยเหล่านี้ได้กู้หนี้"

อนึ่ง นกอื่นๆ ที่ป่าไม้งิ้วนั้น บ้างก็มีขนปีกหลุดร่วงหมด กลายเป็นนกพิการ ข้าพเจ้าต้องการบุญจึงได้ให้ข้าวสาลีแก่นกพิการเหล่านั้นด้วย นี้ชื่อว่าเป็นการฝังขุมทรัพย์ของข้าพเจ้า เพราะบัณฑิตทั้งหลายกล่าวการทำบุญไว้ว่า เป็นการฝังขุมทรัพย์ไว้"

พราหมณ์ฟังพญานกแขกเต้ากล่าวแลวก็เกิดจิตเลื่อมใสยิ่งนัก สรรเสริญว่า "เจ้านี้ช่างดีจริงหนอ เป็นนกมีธรรมะชั้นเยี่ยม แม้ใน มนุษย์บางพวกก็ยังไม่มีธรรมะเช่นนี้เลย ฉะนั้นตัวเจ้าพร้อมทั้ง ญาติมิตรทั้งมวล จงมากินข้าวสาลีในนาของเราได้ตามต้องการเถิด เพราะขอเพียงเจ้ามาให้เราได้พบเห็นบ่อยๆ ก็เป็นที่ยินดีพอใจของเราแล้ว"

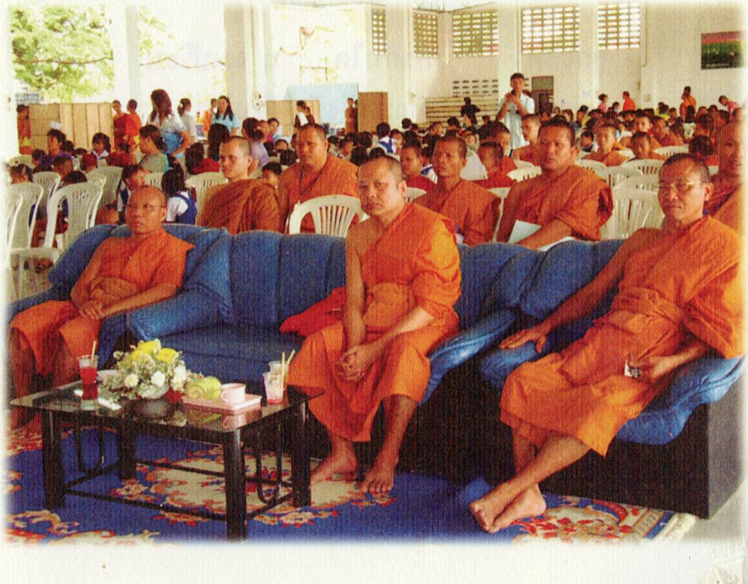
พราหมณ์อ้อนวอนพญานกแขกเต้าแล้ว ก็แก้เชือกที่มัดขาออก เอาน้ำมันมาทาที่ขาทั้งสองให้ แล้วนำข้าวตอกคลุกน้ำผึ้งใส่จานทองให้กิน เอาน้ำเจือด้วยน้ำตาลกรวดให้ดื่ม พญานกแขกเต้าได้เกาะอยู่ที่ตั่งอันงดงาม มุ่งหวังให้พราหมณ์เป็นผู้ไม่ประมาท จึงกล่าวไปว่า "ข้าแต่ท่านพราหมณ์ ข้าพเจ้าได้กินและดื่มแล้วในที่อยู่ของท่าน ท่านเป็นที่พึ่งพำนักของพวกเรา ขอท่านจงทำบุญให้ทานในผู้ที่มีอาชญา (โทษ) อันวางแล้ว และจงเลี้ยงดูบำรุงพ่อแม่ผู้แก่เฒ่าเถิด"

พราหมณ์นั้นยินดีเบิกบานในธรรมถึงกับอุทานว่า "วันนี้สง่าราศีเกิดขึ้นแก่เราแล้วที่ได้เห็นเจ้าผู้เป็นยอดแห่งฝูงนก และเพราะได้ฟังคำสุภาษิตนี้ เราจะทำบุญให้มากๆ" สาลินทิยพราหมณ์นั้น มี

ใจร่าเริงผ่องใส รีบจัดแจงข้าว และน้ำไว้ เพื่อถวายแก่สมณะและพราหมณ์ทั้งหลาย ให้ได้อิ่มหนำสำราญด้วยโภชนาหารนั้น พญานกแขกเต้าก็ได้คาบรวงข้าวสาลี บินกลับคืนสู่ป่าไม้งิ้วนั้น ยังความดีใจแก่พ่อแม่และเหล่าบริวารนกแขกเต้าทั้งหลาย

พระศาสดาทรงแสดงธรรมเทศนานี้แล้วตรัสว่า "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันการเลี้ยงดูพ่อแม่นั้น เป็นวงศ์ของบัณฑิตทั้งหลายด้วยประการฉะนี้ และลูกจ้างผู้เฝ้านานั้น ก็ได้มาเป็นพระฉันนะในบัดนี้ พราหมณ์นั้นได้มาเป็นพระอานนท์ในบัดนี้ ส่วนพญานกแขกเต้าได้มาเป็นเราตถาคต"

(สาลิเกทารชาดก พระไตรปิฎก เล่ม ๒๗ ข้อ ๑๘๗๒, พระสูตรและอรรถกถาแปล เล่ม ๖๐ หน้า ๓๔๙)

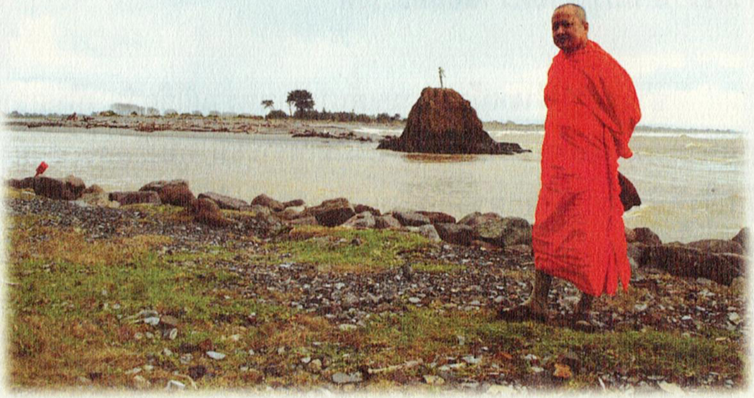

รำลึกถึงแม่

ด้วยฤทธี อันใด ฤ สร้างสรรค์
ฤ สวรรค์ นิมิตส่ง ดำรงหนา
ให้ได้เกิด ในครรภ์ แห่งมารดา
ผู้เป็นเลิศ ทางเมตตา แลศีลธรรม

ลูกจะหา พรอันใด ฤ จะเปรียบ
พอจะเทียบ เทียมแห่งรัก ที่แม่สรร
ประเสริฐแท้ แม่ผู้ให้ แลแบ่งปัน
นิจนิรันดร์ ขอแทนคุณ ให้อุ่นไอ ฯ

เสน่ห์แท้จริง

ขึ้นชื่อว่าความงาม เป็นสิ่งที่หลายคนปรารถนา ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย เพราะความงามเป็นสิ่งจรรโลงโลกให้สดใสงดงาม เป็นธรรมดาของใจที่ติดหลงอยู่กับกิเลสตัณหา บางคนเกิดมางดงามด้วยบุญที่ส่งผล แต่บางคนก็อาศัยเงินทองหรือเครื่องประดับตกแต่งเสริมสวย อาศัยเครื่องสำอางแพงๆ เสื้อผ้าหรู ซื้อจนไม่มีตู้จะเก็บ เสริมดั้ง เสริมหน้าอก ขัดผิว และอีกสารพัดวิธีเพื่อความงาม เสียทั้งเงินเจ็บทั้งตัว ความงามภายนอกจะงามขนาดไหน วันหนึ่งก็ต้องเปลี่ยนไปตามธรรมชาติ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ถ้าเราประมาท ความงามอาจจะเป็นโทษ และเป็นอันตรายกับตัวเองได้

แต่ที่สำคัญและงามกว่าความงามโดยทั่วไปคือ "น้ำใจงาม" เป็นความงามของใจ อันเป็นความงามจากภายใน เป็นความงามที่มีคุณค่า เพราะงามด้วยศีลกิริยาอาการเรียบร้อย สำรวมระวังกาย วาจา ใจ งามด้วยธรรม มีน้ำใจไมตรี เสียสละ ใจดี

บางคนรูปร่างหน้าตางามแต่มารยาททรามก็ถือว่า เป็นความงามที่ไม่งาม คำโบราณท่านว่า "ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง" ผู้หญิงที่มีรูปร่างงามแต่ขาดความงามจากภายในก็ไม่มีคุณค่าอะไร เหมือนกับดอกไม้ปลอมอันหากลิ่นหอมดมดอมให้ชื่นใจไม่ได้ ดังคำโบราณที่ว่า "สวยแต่รูป จูบไม่หอม" มารยาทจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะหากแสดงออกมาไม่ดี ยังส่อไปถึงชาติตระกูลอีกต่างหาก

โดยปกติแล้วทุกคนก็อยากให้ผู้อื่นรัก ไม่มีใครอยากให้มีคนเกลียดตน ไม่ว่าจะเป็นมหาโจรใจดำอำมหิตก็ยังต้องการให้มีคนรักมีคนชม บางคนถึงกับต้องไปเรียนคาถามหาเสน่ห์ ไปลงสาลิกาลิ้นทอง เสน่ห์พวกนี้เป็นเสน่ห์ภายนอก เป็นเสน่ห์จอมปลอม เป็นพวก "เดรัจฉานวิชา" แต่เสน่ห์ที่ยั่งยืนและมั่นคงไม่มีใครเกินเสน่ห์แท้จริงที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนไว้ ใครมีติดตัวจะไม่มีเสื่อม คาถามหาเสน่ห์ ๔ ประการคือ

๑. ทานัง คือ การให้
๒. ปิยวาจา คือ พูดจาไพเราะเสนาะหู
๓. อัตถจริยา คือ การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์
๔. สมานัตตตา คือ การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย

คาถาข้อที่ ๑ การให้ เป็นคาถาที่ผูกมัดใจคน คนที่ได้รับ

คาถานี้ไปแล้วจะอยากอยู่กับเราตลอดไป ทางพระท่านเรียกว่า "ผู้ให้ย่อมเป็นที่รักของผู้รับ" คนที่เราช่วยเหลือก็จะกตัญญูต่อเรา

คาถาข้อที่ ๒ พูดจาไพเราะ มีคำพูดว่า "พูดดีเป็นศรีแก่ตัว พูดชั่วจะพาตัวอัปราชัย" บางคนเพียงแค่ได้ยินคำพูดทางโทรศัพท์ก็รักเขาแล้วทั้งๆ ที่ไม่เคยเห็นหน้า คำพูดจึงมีอานุภาพเหมือนอย่าง **พระวิสูตร์ (โกษาปาน)** ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ท่านพูดจนทำให้พระเจ้าหลุยส์แห่งฝรั่งเศสรัก ตอนกลับยังให้ทหารออกมาส่งท่านอีก ทำให้ฝรั่งหยุดการเข่นฆ่าคนไทย หรืออย่าง**เบนยามิน แฟรงคลิน**ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของอเมริกา เขาเป็นคนพูดจาโผงผาง ไม่รู้จักรับผิดชอบชั่วดี นิสัยใจคอชอบยกตนข่มท่าน เมื่อเขาได้เป็นผู้นำเขากลับมาปรับตัวเสียใหม่ จากปากที่ใช้ตำหนิมาเป็นปากสร้างสรรค์ จากที่เขาเคยมีศัตรูมากมาย ศัตรูก็หายไปหมด อุดมคติของเขาจึงเป็นอนุสรณ์เตือนสติของคนทั้งหลายไว้จนถึงปัจจุบันว่า

"ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวร้ายผู้ใดเป็นอันขาด
ข้าพเจ้าจะกล่าวเฉพาะแต่ความดี
เท่าที่ข้าพเจ้ารู้ความดีของคนทุกคน"

ปากจึงมีความสำคัญและถ้าผัวเมียปากหวานต่อกันย่อมทำครอบครัวให้อบอุ่น ปากคนเรานั้นจึงมีลักษณะอยู่ ๓ ประการคือ

๑. พูดวจีทุจริต คือ พูดคำชั่ว พูดคำหยาบ เรียกว่า "คนปากเหม็น"

๒. พูดสุจริต คือ พูดดี มีคนรัก เรียกว่า "ปากหอม"

๓. พูดปิยวาจา คือ พูดไพเราะ เรียกว่า "คนปากหวาน"

คาถาข้อที่ ๓ ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ จะให้อะไรแก่ใคร ก็ต้องดูก่อน อย่าเอาสิ่งที่เราคิดว่าไม่มีประโยชน์สำหรับเราแล้วให้ เพราะนั่นไม่ใช่สิ่งที่เราให้ด้วยการสละออกจากข้างใน เราทำไป เพราะเราไม่ต้องการต่างหาก คนที่ได้รับจากเราก็เลยไม่เห็นคุณค่าแต่อย่างใด จงให้สิ่งที่เราคิดว่าดีมีประโยชน์ และสิ่งนั้นก็จะมีความหมายสำหรับเขา

คาถาข้อที่ ๔ ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย คือ ต้นอย่างไรปลายก็อย่างนั้น มนุษย์เราไม่มีใครที่ไม่เคยทำผิดพลาด แต่เมื่อผิดพลาดแล้วต้องรู้จักแก้ไขรู้จักวางตัวเป็นกลาง ไม่เอนเอียง ยึดหลักความถูกต้อง อย่าเป็นคนโลเลวู่วาม ค่อยๆ ถาม ค่อยๆ ตอบ **คนที่เงียบบางทีไม่ใช่ผู้แพ้ คนที่เสียงดังเอะอะโวยวายคือ คนที่ขี้ขลาดตาขาว** ดังที่นายพลเดอร์โกลประธานาธิบดีฝรั่งเศสเคยกล่าวไว้ว่า **"ความเงียบคือพื้นฐานสำคัญที่สุดของความคิด"**

ธรรมะ ๔ ประการนี้สามารถผูกใจผู้อื่นได้อย่างแน่นอน เพราะเป็นธรรมะของพระพุทธเจ้าที่อยู่ได้ด้วยเมตตาธรรมสร้างเสน่ห์ภายใน สร้างด้วยใจไม่ต้องเสียสตางค์ถ้าสร้างเสน่ห์ภายนอกต้องออกสตางค์ต้องออกแรงจึงจะได้มา แล้วท่านจะเลือกสร้างแบบไหนดี

หากกล่าวถึงหญิงที่มีความงามทั้งภายในและภายนอกก็คงไม่มีใครเกินนางวิสาขา นางเป็นคนสร้างโลหะปราสาทเป็นคนแรก เพื่อถวายพระพุทธเจ้า นางวิสาขาเป็นบุตรสาวของธนญชัยเศรษฐี และสุมนาเทวี เป็นหลานปู่ของเมณฑกเศรษฐี ผู้มีทรัพย์นับไม่ถ้วน หนึ่งในเศรษฐีทั้ง ๕ ของเมืองราชคฤห์ นางเป็นผู้ฉลาดรอบรู้ ได้เป็น

พระโสดาบันบุคคล ตั้งแต่อายุ ๗ ขวบ เมื่ออายุประมาณ ๑๖ ปีได้แต่งงานกับปุณณวัฒนกุมาร บุตรของมิคารเศรษฐี นางเป็นผู้มีลักษณะงามทั้ง ๕ ประการ ที่เรียกกันว่า **เบญจกัลยาณี** คือ

๑. ผมงาม
๒. ผิวงาม
๓. เนื้องาม
๔. กระดูกงาม
๕. วัยงาม

๑. เกสกลฺยาณํ ผมงาม คือ หญิงที่มีผมยาวถึงสระเอว แล้วปลายผมงอนขึ้น
๒. มงฺสกลฺยาณํ เนื้องาม คือ หญิงที่มีริมฝีปากแดง ดุจผลตำลึงสุก และเรียบชิดสนิทกันดี
๓. อฏฺฐกลฺยาณํ กระดูกงาม คือ หญิงที่มีฟันสีขาวประดุจสังข์ และเรียบเสมอกัน
๔. ฉวิกลฺยาณํ ผิวงาม คือ หญิงที่มีผิวงามละเอียด ถ้าดำก็ดำดังดอกบัวเขียว ถ้าขาวก็ขาวดังดอกกรรณิกา
๕. วยกลฺยาณํ วัยงาม คือ หญิงที่แม้จะคลอดบุตรถึง ๑๐ ครั้ง ก็ยังคงสภาพความสาวสวยดุจคลอดครั้งเดียว

วันหนึ่งนางวิสาขาได้เดินทางมาฟังธรรม เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม จึงได้ถอดเครื่องประดับล้ำค่าออก แล้วมอบให้แก่นางทาสี ครั้นเลิกฟังธรรมแล้วกลับบ้าน นางทาสีได้ลืมไว้ที่วัด นางวิสาขาจึงได้ให้คนไปเอามา ขณะนั้นพระอานนท์เห็นเครื่องประดับนั้น จึงนำ

ไปคล้องไว้ที่บันได เมื่อนางวิสาขารู้ว่าพระอานนท์แตะต้องเครื่องประดับนั้นแล้ว ก็ไม่อยากได้คืน คิดจะขายและเอาเงินมาทำบุญสร้างวัด จึงได้ขายให้กับนางมัลลิกา เป็นเงินถึง ๙ โกฏิ กับ ๑ แสน จึงได้ถามพระพุทธองค์ว่า จะทำอะไรกับเงินจำนวนนี้ดี พระพุทธองค์ทรงดำริให้สร้างที่อยู่แก่พระสงฆ์ อาคารแห่งนี้จึงได้ชื่อตามของนางวิสาขาว่า มิคารมาตุปราสาท เป็นปราสาท ๒ ชั้น มีห้อง ๑,๐๐๐ ห้อง เสาทั้งหมดทำด้วยทองคำ ด้วยเหตุนี้นักปราชญ์บางท่านจึงเรียก "มิคารมาตุปราสาท" นี้ว่า "โลหะปราสาท" ถือได้ว่าเป็นแห่งแรกของโลก

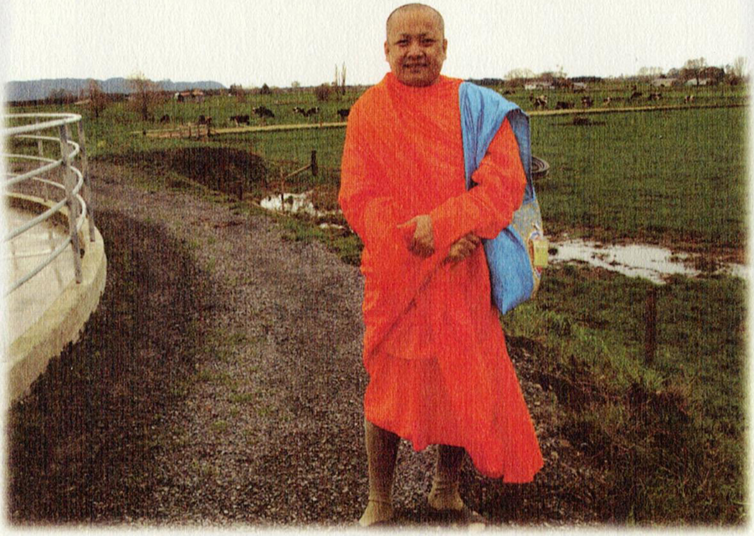
โลหะปราสาทองค์ที่สองคือ องค์ที่พระเจ้าทุฏฐคามิณี สร้างราว พ.ศ. ๓๘๒ มี ๙ ชั้น มีห้อง ๑,๐๐๐ ห้อง ส่วนโลหะปราสาทองค์ที่ ๓ คือโลหะปราสาทของไทย ที่สร้างคู่กับวัดราชนัดดา กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. ๒๓๘๙ วัดนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นพระเกียรติแก่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าหญิงโสมนัสวัฒนาวดี ในรัชกาลที่ ๓ เป็นโลหะปราสาทที่สวยงามมาก

รำลึกถึงแม่

ร้อยมาลัย ดอกรักนี้ ที่บริสุทธิ์
ให้งามดุด ด้วยมะลิ พวงบุปผา
เรียงกุหลาบ ให้เป็นพุ่ม แซมระดา
เข็มล้ำค่า ประดับไว้ ใส่แจกัน

วางแทบเท้า พระคุณแม่ ด้วยดวงจิต
อำนาจฤทธิ์ คุณพระศรี ช่วยเสกสรร
อำนวยพร อันประเสริฐ ในฉับพลัน
ให้แม่นั้น ได้อยู่เย็น เป็นสบาย ฯ

สัมภเวสีคืออะไร

เรื่องราวเกี่ยวกับสัมภเวสี เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ มีชาวพุทธจำนวนไม่น้อย ไม่เข้าใจสภาพอันแท้จริงของสัมภเวสี และยังมีความเข้าใจแตกต่างกันในกลุ่มชาวพุทธบางนิกาย ฉะนั้น เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาเรื่องหนึ่ง

สัมภเวสี หมายถึง สัตว์โลกที่ยังแสวงหาที่เกิด คือยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในภพน้อยใหญ่อยู่ เมื่อยังไม่สำเร็จพระอรหันต์ตราบใด ก็ยังเป็นสัมภเวสีอยู่ตราบนั้น แต่สัมภเวสีนี้ยังมีชาวพุทธอยู่จำนวนไม่น้อยที่เข้าใจว่า ได้แก่สัตว์ที่ยังท่องเที่ยวแสวงหาที่เกิดอยู่ คือยัง

ไม่ทันเกิดในภพใดภพหนึ่ง หลังจากที่ตายไปแล้ว โดยเฉพาะชาวพุทธฝ่านมหายานบางนิกาย เชื่อว่าผู้ที่ตายแล้วจะต้องอยู่ในอันตรภพ (ระหว่างภพ) เป็นเวลา ๗ วันบ้าง ๑๕ วันบ้าง ๑ เดือนบ้าง เพื่อรอคอยการปฏิสนธิ จึงจะไปเกิดในกำเนิดทั้ง ๔ กำเนิดใดกำเนิดหนึ่งได้ สัตว์ที่อยู่ในอันตรภพนี้ คือสัมภเวสี เพราะยังแสวงหาภพที่เกิดอยู่ ความเชื่อเรื่องอันตรภพนี้ยังมีอยู่แม้ในหมู่ชาวพุทธไทยบางท่าน

ตามหลักความจริงในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท สัตว์ที่อยู่ในอันตรภพนี้ไม่มี เพราะเมื่อความตายบังเกิดขึ้น จิตเคลื่อนไปปฏิสนธิจิตก็ปรากฏในทันที จิตหรือวิญญาณจะเที่ยวเร่ร่อนอยู่โดยไม่มีรูปร่าง หรือไม่มีภพที่เกิดนั้นไม่มี เพราะจิตนั้นต้องอาศัยร่างเป็นที่อยู่ ดังคำพระบาลีว่า "คูหาสยํ จิตนี้มีถ้ำคือกายเป็นที่อาศัย" เช่นเดียวกับกระแสไฟฟ้า ซึ่งจะต้องอาศัยวัตถุอันเป็นแหล่งที่อยู่ที่เกิดของมัน จะอยู่ด้วยตัวของมันเอง โดยไม่อาศัยสสารชนิดใดไม่ได้

รูปร่างที่แท้จริงของเขาเป็นอทิสมานกาย คือ มีร่างกายไม่ปรากฏให้เห็นได้ด้วยตาเนื้อ ท่านผู้ได้ทิพย์จักษุเท่านั้นจึงสามารถมองเห็นกายของผู้ที่เกิดอยู่ในโอปปาติกะกำเนิดได้ แต่บางคนไปเกิดในโอปปาติกะกำเนิดไม่เกิน ๗ วันเท่านั้น แล้วก็เคลื่อนไปเกิดในภูมิใหม่อีก เช่น ไปเกิดเป็นมนุษย์ เป็นสัตว์หรือเทวดาชั้นสูง เป็นไปตามอำนาจกำลังของกรรมที่ตนได้ทำไว้ส่งให้ไปเกิด

เพื่อความเข้าใจชัดในเรื่องสัมภเวสี จึงขอนำคำอธิบายของพระอรรถกถาจารย์มากล่าวไว้ในที่นี้ คือ พระอรรถกาจารย์ได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างสัตว์ที่มีชื่อว่า สัมภเวสี และสัตว์ที่ชื่อว่า ภูตะ

ไว้ในอรรถกถาคัมภีร์ขุททกนิกาย ชื่อ ปรมัตถโชติกา หน้า ๒๗๗ ตอนอธิบายบาลีเมตตสูตร ข้อที่ว่า ภูตา วา สมฺภเวสี วา สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตุ สุขิตตฺตา ขอสัตว์ทุกจำพวกทั้งที่เป็นภูตะ ทั้งที่เป็นสัมภเวสี จงถึงความสุขเถิด โดยแยกอธิบายออกเป็น ๓ นัย ดังนี้

๑. คำว่า ภูตะ หมายถึงสัตว์ที่เกิดแล้ว คือเกิดเสร็จเรียบร้อยแล้ว คำว่า ภูตะนี้ เป็นชื่อของพระขีณาสพทั้งหลาย ผู้ที่เกิดเสร็จแล้วนั่นเอง จึงไม่มีการนับว่าจักเกิดต่อไปอีก ส่วนเหล่าสัตว์ที่ยังแสวงหาภพอยู่ชื่อว่าสัมภเวสี คำว่า สัมภเวสีนี้ เป็นชื่อของพระเสขะและปุถุชนทั้งหลาย ผู้ยังแสวงหาภพที่เกิด (คือผู้ที่ต้องเกิดอีกต่อไป)

๒. อีกประการหนึ่ง ในกำเนิดทั้ง ๔ (คือพวกที่เกิดในไข่ เกิดในครรภ์ เกิดในเถ้าไคล เกิดผุดขึ้น) พวกสัตว์ที่เกิดในไข่และสัตว์ที่เกิดในครรภ์ชื่อว่า สัมภเวสี ตราบเท่าที่ยังไม่ทำลายกระเปาะไข่และยังไม่ทำลายรกออกมา ต่อเมื่อสัตว์เหล่านั้นทำลายกระเปาะไข่หรือทำลายรกออกมาข้างนอกได้แล้ว จึงชื่อว่า ภูตะ ส่วนพวกสัตว์ที่เกิดในเถ้าไคลและพวกสัตว์ที่เกิดผุดขึ้น (โอปปาติกะ) ชื่อว่า สัมภเวสีในขณะแห่งปฐมจิต (คือจิตดวงแรกที่ปรากฏในภพนั้น) ชื่อว่าภูตะนับตั้งแต่จิตดวงที่ ๒ เป็นต้นไป

๓. อีกประการหนึ่ง จำพวกสังเสทชสัตว์ (สัตว์เกิดในเถ้าไคล) และจำพวกโอปปาติกสัตว์ (พวกที่เกิดผุด) ก็ชื่อว่า สัมภเวสี ตราบเท่าที่ตนยังไม่เคลื่อนไปจากอิริยาบถที่ตนเกิดสู่อิริยาบถอื่น ต่อจากนั้น (คือเมื่อเปลี่ยนไปสู่อิริยาบถอื่นแล้ว) จึงชื่อว่า ภูตะ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ผู้ที่ยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่จัดเป็นสัมภเวสีทั้งสิ้น และเป็นเครื่องยืนยันว่า คนเราตายแล้วเกิดใหม่จริง

รำลึกถึงแม่

จะหาใด　มาแทน　ได้อีกนะ
ด้วยคุณพระ　แม่นี้　ที่เติบใหญ่
น้ำทะเล　แทนหมึกเขียน　ความในใจ
มิอาจใช้　เพียงพอ　ต่อพระคุณ ฯ

ผลของกรรม

สังกิจจสามเณร ผู้มีอายุ ๗ ขวบ เป็นศิษย์พระสารีบุตรเถระ ได้สำเร็จพระอรหันต์ในเวลาที่ปลงผม ต่อมาสามเณรได้ไปอยู่ป่าแห่งหนึ่งกับภิกษุ ๓๐ รูป และได้ใช้อำนาจฌานสมาบัติของตนป้องกันพระเถระ ๓๐ รูป ไม่ให้ถูกพวกโจรฆ่าซ้ำยังสั่งสอนพวกโจรเหล่านั้นให้เลื่อมใส ให้บวชเป็นสามเณรทั้งหมด แล้วนำไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าได้แสดงธรรมให้สามเณรที่บวชใหม่ทั้งหมดนั้นสำเร็จพระอรหันต์ และให้บวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ต่อมา เมื่อสังกิจจสามเณรได้อุปสมบทแล้ว ก็ได้ไปอยู่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี พร้อมด้วยภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป ผู้เป็นศิษย์ของท่าน

ในกรุงพาราณสีนั้น มีบุตรของพราหมณ์คนหนึ่ง ได้ฟังธรรมของพระสังกิจจเถระแล้วเกิดความสลดใจ ได้ออกบวชเป็นสามเณร แล้วได้ไปฉันที่เรือนลุงของตนเป็นนิตย์ แต่มารดาต้องการให้สามเณรสึกออกมาครองเรือน จึงได้พูดประโลมให้สามเณรนั้นพอใจกับหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งเป็นธิดาพี่ชายของตน สามเณรนั้นก็อยากสึก จึงไปหาพระสังกิจจเถระผู้เป็นอุปัชฌาย์เพื่อขอสึก พระอุปัชฌาย์ยังไม่ต้องการให้สึก เพราะเห็นว่าสามเณรมีอุปนิสัยที่จะบวชในพระพุทธสาสนาได้อยู่ จึงพูดว่า สามเณร จงรอสักเดือนหนึ่งก่อน สามเณรก็เชื่อฟัง แต่เมื่อครบหนึ่งเดือนแล้ว จึงไปขอลาสึกอีก พระเถระให้รอไปอีกกึ่งเดือน เมื่อเลยกึ่งเดือนไปแล้ว ก็ให้รอไปอีก ๗ วัน ในภายใน ๗ วันนั้น ได้เกิดพายุพัดใหญ่ขึ้นในเมืองพาราณสี ทำให้เรือนของลุงของสามเณรล้มพังลง ลุงกับป้าพร้อมบุตรชาย ๒ คน และบุตรหญิง ๑ คน ถูกเรือนทับตาย ลุงกับป้าได้ไปเกิดเป็นเปรต บุตรกับธิดาได้ไปเกิดเป็นรุกขเทวดา อยู่ในมนุษย์โลกนี้เอง บุตรคนโตมีช้างเป็นพาหนะ บุตรคนเล็กมีรถม้าเป็นพาหนะ ธิดามีวอทองเป็นพาหนะ ส่วนลุงกับป้า คือพราหมณ์กับนางพราหมณี ได้ถือเอาค้อนเหล็กใหญ่ทุบตีกัน ร่างกายที่ถูกทุบตีด้วยค้อนเหล็กใหญ่นั้นก็บวมขึ้นแล้วแตกในทันที เปรตทั้งสองนั้น ก็ได้ดื่มกินน้ำเหลืองและโลหิตของกันและกันเป็นอาหาร

ครั้งนั้น สามเณรได้เข้าไปลาพระอุปัชฌาย์อีก โดยกราบเรียนว่า “พ้นวันที่กำหนดไว้แล้ว ผมจะกลับบ้าน ขออนุญาตให้ผมกลับบ้านเถิดครับ” พระสังกิจจเถระซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ ผู้สามารถรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าด้วยอำนาจอภิญญาจิต จึงได้พูดกับสามเณรว่า “เธอไปได้ แต่จงกลับมาในเวลาสิ้นแสงตะวัน แล้วจงไปยืนอยู่ที่ข้างวิหารแห่งหนึ่ง”

สามเณรก็ได้ทำตามที่พระอุปัชฌาย์สั่ง ครั้งนั้น รุกขเทวดาทั้ง ๒ พร้อมกับน้องสาวได้ผ่านไปทางนั้น เพื่อจะไปที่สมาคมของเหล่าเทพยดา ส่วนมารดากับบิดาของรุกขเทวดานั้นซึ่งตายไปเกิดเป็นเปรตในวันนั้นก็ได้เดินผ่านไปทางนั้น เปรตสองตนได้ถือค้อนเหล็กอันใหญ่ต่างได้กล่าวคำหยาบช้าต่อกันแล้วก็ทุบตีกันเอง เมื่อสามเณรเดินผ่านไปทางนั้น พอดีเป็นเวลาสิ้นแสงพระอาทิตย์ พระสังกิจจเถระผู้เป็นพระอรหันต์ก็บันดาลให้สามเณรได้เห็นรุกขเทวดาและเปรตทั้งสองด้วยอำนาจฤทธิ์ของท่าน ด้วยต้องการจะให้สามเณรเกิดความสลดใจแล้วจึงถามสามเณรว่า "เจ้าเห็นพวกที่ผ่านไปทางนี้หรือไม่" สามเณรตอบว่า "ผมเห็นครับ" "ถ้าอย่างนั้น เธอลองถามกรรมของเขาดูว่าพวกเขาได้ทำกรรมอะไรไว้" พระเถระกล่าวแนะนำขึ้น

เมื่อได้รับคำแนะนำจาก พระอุปัชฌาย์เช่นนั้น สามเณรจึงถามว่า "คนหนึ่งขี่ช้างเผือกไปข้างหน้า คนหนึ่งขี่รถเทียมด้วยม้าอัสดรไปท่ามกลาง สาวน้อยขึ้นวอไปข้างหลัง เปล่งรัศมีสว่างไสวไปทั่วทิศ ส่วนท่านทั้งสองมือถือค้อน เดินร้องไห้มีน้ำตานองหน้า มีตัวเป็นแผลแตกพัง ท่านเมื่อเกิดเป็นมนุษย์ได้ทำบาปอะไรไว้ ท่านทั้งสองดื่มกินโลหิตของกันและกัน เพราะทำกรรมอะไรไว้"

เปรตทั้งสองฟังสามเณรถามแล้ว จึงตอบว่า "ผู้ที่ขี่ช้างเผือกชาติกุญชรไปข้างหน้า เป็นบุตรหัวปีของข้าพเจ้าทั้งสอง เมื่อเป็นมนุษย์เขาได้ถวายทานแก่พระสงฆ์ จึงได้รับความสุขบันเทิงใจ ผู้ที่ขี่รถเทียมด้วยม้าอัสดร ๔ ตัว แล่นเรียบไปในท่ามกลางเป็นบุตรคนกลางของข้าพเจ้าทั้งสอง เมื่อเขาเป็นมนุษย์ เป็นคนไม่ตระหนี่เป็นทานบดี (เป็นใหญ่ในการให้) รุ่งโรจน์อยู่ ส่วนนารีที่มีสติปัญญา ซึ่ง

มีดวงเนตรกลมงามแวววาว ดุจตาเนื้อทรายขึ้นวอทองไปข้างหลังนั้น นางเป็นธิดาสุดท้องของข้าพเจ้าทั้งสอง นางมีความสุขเบิกบานใจ เพราะผลแห่งทาน เมื่อก่อนเขาทั้งสามมีใจเลื่อมใส ได้ถวายทานแก่สมณพราหมณ์ทั้งหลาย เขาทั้งสามถวายทานแล้วจึงเอิบอิ่มอยู่ในกามคุณอันเป็นทิพย์ ส่วนข้าพเจ้าทั้งสองเป็นคนตระหนี่ ได้ด่าสมณพราหมณ์ทั้งหลาย จึงมีร่างกายซูบซีด ดุจไม้อ้อที่ถูกไฟไหม้"

สามเณรถามว่า "อะไรเป็นอาหารของท่าน อะไรเป็นที่นอนของท่าน และท่านผู้มีบาปมากยิ่งนัก เลี้ยงอัตภาพให้เป็นอยู่ได้อย่างไร เมื่อโภคะเป็นอันมากมีอยู่ แต่ท่านไม่ได้รับความสุข เสวยแต่ความทุกข์อยู่ในวันนี้"

เปรตทั้งสองตอบว่า "ข้าพเจ้าทั้งสองตีซึ่งกันและกัน แล้วกินเลือดและหนองของกันและกัน ได้ดื่มเลือดและหนองเป็นอันมากก็ยังไม่หายอยากมีความหิวอยู่เป็นนิตย์ ชนทั้งหลายผู้ไม่ให้ทานเมื่อตายไปแล้วก็เกิดในยมโลก ร่ำไห้อยู่ เหมือนข้าพเจ้าทั้งสอง ใครก็ตามได้โภคทรัพย์ต่างๆ แล้วตนเองก็ไม่ใช้ ทั้งไม่ยอมทำบุญ ผู้นั้นจะต้องหิวกระหายไปในปรโลก ภายหลัง ถูกความหิวแผดเผาไหม้อยู่สิ้นกาลนาน เมื่อได้ทำกรรมชั่วที่มีผลเผ็ดร้อน มีทุกข์เป็นผล ย่อมประสบความทุกข์ ทรัพย์สมบัติจัดว่าเป็นของเล็กน้อย ผู้มีปัญญารู้อย่างนี้แล้วควรทำที่พึ่งให้แก่ตน บุคคลเหล่าใดเข้าใจธรรม เพราะได้ฟังธรรมของพระอรหันต์ทั้งหลาย บุคคลเหล่านั้น ย่อมไม่ประมาทในการให้ทาน ข้าพเจ้าทั้งสองนี้ ไม่ใช่คนอื่น แต่เป็นลุงและป้าของสามเณรเอง"

เมื่อสามเณรได้ฟังอย่างนี้แล้ว ก็เกิดความสลดใจ จึงระงับความอยากสึกไว้ได้ แล้วเข้าไปหาพระอุปัชฌาย์ หมอบกราบลงแล้วเรียนท่านว่า "ท่านได้ทำประโยชน์แก่กระผมโดยแท้ ได้ปลดเปลื้องกระผมออกจากความทุกข์ได้แล้ว บัดนี้ กระผมไม่ต้องการที่จะเป็นฆราวาสแล้ว กระผมยินดีต่อการประพฤติพรหมจรรย์"

ลำดับนั้น พระสังกิจจเถระ ได้บอกพระกรรมฐานที่เหมาะสมกับอุปนิสัยของสามเณร เมื่อสามเณรนั้นเจริญกรรมฐานก็ได้สำเร็จอรหันต์ พระสังกิจจเถระได้นำเรื่องนี้ไปกราบทูลให้พระพุทธเจ้าทรงทราบ พระพุทธองค์ก็ทรงถือเอาเรื่องนี้เป็นต้นเหตุ แล้วตรัสเทศนาให้เป็นประโยชน์แก่มหาชน

(เรื่องนี้ถอดใจความจากเรื่องนาคเปรต เปตวัตถุ คัมภีร์ ขุททกนิกาย และอรรถกถาเปตวัตถุ คัมภีร์ปรมัตถทีปนี)

เสียงใดใดไพเราะเสนาะแน่
เสียงของแม่ไพเราะเสนาะยิ่ง
เสียงแม่กล่อมไพเราะเสนาะจริง
เสียงแม่ยิ่งไพเราะเสนาะนาน

เสียงแม่ปลอบไพเราะเสนาะนัก
เสียงแม่ทักไพเราะเสนาะหวาน
เสียงแม่หยอกไพเราะเสนาะนาน
เสียงแม่ขานไพเราะเสนาะเอย

ช.อิสสรานนท์

ธรรมบทเตือนใจ

แม้บุตรพึงประคับประคองมารดาบิดาด้วยบ่าทั้งสองข้าง
เขามีอายุมีชีวิตอยู่ตลอดร้อยปี ปฏิบัติท่านด้วยการอบกลิ่น
การนวด การอาบน้ำ การดัด ท่านทั้งสอง
ถ่ายอุจจาระกับปัสสาวะบนบ่าทั้งสองของเขา
การกระทำอย่างนั้น ก็ยังไม่ชื่อว่าบุตรทำแล้ว
ทำตอบแทนแล้วแก่มารดาบิดาเลย ส่วนบุตรคนใด
ทำมารดาบิดาผู้ไม่มีศรัทธา ให้ถือตั้งมั่นถึงพร้อมด้วยศรัทธา
ทำมารดาบิดาผู้ละเมิดศีล ให้ถือตั้งมั่นถึงพร้อมด้วยศีล
ทำมารดาบิดาผู้มีความตระหนี่ ให้ถือตั้งมั่นถึงพร้อมด้วยการให้ปัน
ทำมารดาบิดาผู้ทรามปัญญา ให้ถือตั้งมั่นถึงพร้อมด้วยปัญญา
การกระทำอย่างนี้ ย่อมชื่อว่า บุตรนั้นทำแล้ว
ทำตอบแทนแล้วแก่มารดาบิดาทั้งสอง

(พระไตรปิฎก เล่ม ๒๐ "ปฐมปัณณาสก์" ข้อ ๒๗๘)

วัดโสธรวราราม วรวิหาร

วัดโสธร งามต้องลักขณา หาใดเหมือน
งามดังเดือน เด่นนวล ชวนถวิล
พระโสธร เรื่องลือ ชื่อละบิล
ด้วยองค์อินทร์ รักษารอบ ขอบเสมา
หลวงพ่อโสธร องค์พระ ผู้ศักดิ์สิทธิ์
ผลสัมฤทธิ์ ตามมุ่งมาตร ปรารถนา
ผู้ยึดมั่น ตามหลักธรรม พระสัมมา
ผลมรรคา ย่อมสำเร็จ เสร็จตั้งใจ ฯ

วัดโสธรวราราม วรวิหาร ตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกง ด้านทิศตะวันตก ติดถนนมรุพงษ์ ในเขตเทศบาลเมือง ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัด ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ ๒ ก.ม. ติดกับค่ายศรีโสธร ซึ่งเป็นที่ตั้งกองพันทหารช่างที่ ๒ (ช.พัน ๒)

วัดนี้ใครเป็นผู้สร้างและสร้างขึ้นในสมัยใดไม่ปรากฏ แต่ได้ความว่าเป็นวัดเก่าแก่สร้างมานานแล้ว แต่ก่อนชื่อว่าวัดหงส์ ที่วัดนี้เดิมมีเสาใหญ่ซึ่งมีรูปปั้นหงส์ติดอยู่บนยอดเสา จึงได้ชื่อว่าวัดหงส์ ต่อมาหงส์ที่ยอดเสาได้หักตกลงมา ทางวัดจึงได้เอาธงผ้าไปติดไว้ที่ยอดเสาแทนรูปหงส์พอนานเข้าประชาชนจึงได้เรียกชื่อตามที่เห็นว่าวัดเสาธง และกาลต่อมาเกิดมีพายุใหญ่พัดเสานี้หักโค่นลงมาเป็นท่อนๆ จึงได้เรียกชื่อว่าวัดเสาทอน ครั้นต่อมาค่อยๆ เพี้ยนแล้วห้วนเข้าเลยเรียกกันว่า "วัดโสธร" จนกระทั่งปัจจุบันนี้

วัดโสธร วัดเก่ารุ่ง ยุคกรุงศรี
เดิมวัดมี ชื่อเก่า เขาเล่าขาน
ชื่อวัดหงส์ สวยเลิศล้ำ เป็นตำนาน
เมื่อวันผ่าน เปลี่ยนชื่อใหม่ สดใสดี
เป็นวัดเก่า เล่าขาน ตำนานสร้าง
ไม่เคยร้าง ยังลือเรื่อง ประเทืองศรี
งามรุ่งเรือง ดังองค์พระ ศากยะมุนี
สมเป็นที่ ลือชื่อ ระบือไกล ฯ

พระพุทธโสธรหรือที่ชาวบ้านนิยมเรียกกันว่าหลวงพ่อโสธรนั้น เป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์มาก ถือว่าเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของชาวจังหวัดฉะเชิงเทรา และเป็นที่รู้จักเคารพบูชาของประชาชนโดยทั่วไป หลวงพ่อโสธรนั้นเป็นพระพุทธรูปปูนปางสมาธิ พระเกตุมาลาแบบปลี หน้าตักกว้าง ๑.๖๕ เมตร สูง ๑.๙๘ เมตร ประทับอยู่เหนือบัลลังก์ ๔ ชั้น ปูลาดด้วยผ้าทิพย์

แต่เดิมเป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยสัมฤทธิ์ ปางสมาธิ หน้าตักกว้างศอกเศษ รูปทรงสวยงามมาก ภายหลังพระสงฆ์ภายในวัดเห็นความงดงามนี้อาจจะเป็นอันตรายต่อองค์พระเอง เพราะกาลภายหน้าหมู่คนที่มีตัณหาและความโลภแรงกล้า มีอัธยาศัยเป็นบาปลามกไม่มีความศรัทธาเลื่อมใส จักนำไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว จะไม่เป็นการปลอดภัย จึงช่วยกันพอกปูนเสริมให้ใหญ่เพื่อหุ้มองค์จริงเอาไว้ภายในดังปรากฏให้เห็นในปัจจุบันนี้ พระพุทธโสธรที่เห็นในปัจจุบัน

จึงเป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ลงรักปิดทอง มีลักษณะพระพักตร์แบบศิลปะล้านนา ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถวัดโสธรวราราม วรวิหาร อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

หลวงพ่อโสธรมาประดิษฐานอยู่ที่วัดโสธรนานเท่าใด ไม่มีใครทราบแน่ชัด แต่พอจะมีเค้าตามคำบอกเล่าที่เกี่ยวโยงถึงหลวงพ่อวัดบ้านแหลมจังหวัดสมุทรสงคราม ชาวบ้านแหลมได้อัญเชิญหลวงพ่อวัดบ้านแหลมขึ้นจากน้ำเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๓ จึงคาดคะเนเอาว่าหลวงพ่อก็คงมาประดิษฐานอยู่ที่วัดโสธร ราว พ.ศ. ๒๓๑๓

ตามประวัติกล่าวว่า มีพระพุทธรูปสามองค์ ลอยน้ำมาจากทิศเหนือ แล้วมาผุดขึ้นที่แม่น้ำบางปะกง ในลักษณะที่ลอยทวนน้ำ ชาวบ้านเห็นเข้าจึงเอาเชือกไปคล้ององค์พระแล้วช่วยกันดึงเข้าฝั่ง แต่ไม่สำเร็จเชือกขาดและพระพุทธรูปได้จมน้ำไป ชาวบ้านจึงเรียกตำบลนั้นว่าสามพระทวน พระพุทธรูปทั้งสามองค์หลังจากจมลงไปในน้ำแล้ว ก็ได้ไปผุดขึ้นในที่หลายแห่ง แต่ละแห่งชาวบ้านได้พยายามฉุดดึงเข้าฝั่งแต่ไม่สำเร็จ บริเวณที่พบพระพุทธรูปดังกล่าวจึงได้ชื่อต่างๆ กันไป ได้แก่ บางพระ แหลมหัววน และคลองสองพี่น้อง เป็นต้น สำหรับพระพุทธรูปองค์ใหญ่ได้ลอยไปในแม่น้ำเจ้าพระยา ชาวบ้านเป็นจำนวนมากมาช่วยกันฉุดขึ้นฝั่งแต่ไม่สำเร็จ ตำบลนั้นจึงได้ชื่อว่าสามแสนต่อมาได้เพี้ยนมาเป็นสามเสน และที่สุดได้อาราธนาพระพุทธรูปองค์ใหญ่ขึ้นไปประดิษฐานที่วัดบ้านแหลม จังหวัดสมุทรสงคราม ได้ชื่อว่าหลวงพ่อบ้านแหลม อีกองค์ชาวบางพลีได้อาราธนาขึ้นประดิษฐานที่วัดบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนอีกองค์ได้ลอยไปตามแม่น้ำบางปะกง ไปจนถึงวัดหงส์ ชาวบ้านได้อาราธนาขึ้นไปประดิษฐานในอุโบสถวัดหงส์ และเปลี่ยนชื่อมาเป็นวัดโสธรในปัจจุบัน

สถานที่วัดโสธรตั้งอยู่เดิมภายแรกนั้น การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก ประชาชนชาวเรือนับถือว่า ถ้าได้บอกขอต่อหลวงพ่อโสธรแล้ว สินค้าในเรือก็จะซื้อง่ายขายคล่องเป็นเทน้ำเทท่า เรือแพที่ผ่านไปมาในแม่น้ำพอถึงที่ตรงกับโบสถ์หลวงพ่อโสธรแล้ว ผู้ที่นิยมนับถือและเห็นความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อโสธร ก็กวักเอาน้ำในแม่น้ำซึ่งนับถือว่าเป็นน้ำมนต์หลวงพ่อดื่มบ้าง ลูบศีรษะบ้าง ล้างหน้าบ้างเพื่อเป็นศิริมงคล

สมัยหนึ่งบ้านโสธรเกิดข้าวยากหมากแพง ฝนแล้งข้าวกล้าในนาเหี่ยวแห้งตาย สัตว์พาหนะเกิดโรคระบาด ผู้คนทั้งเด็กและผู้ใหญ่เป็นโรคฝีดาษล้มเจ็บลงตามกัน ผู้ที่พอหนีได้ก็ทิ้งสมบัติบ้านเรือนหนีเอาตัวรอด ผู้ที่ป่วยไปไม่ไหวก็นอนรอวันตายของตนอยู่ ในกาลนั้นยังมีบุรุษหัวหน้าครอบครัวๆ หนึ่งได้เป็นโรคนี้ เมื่อเห็นว่าไม่มีคนที่พอจะเป็นที่พึ่งกันได้ ก็เลยหันหน้าเข้าพึ่งสรณะนมัสการอธิษฐานบนบานขอความคุ้มครองรักษาจากหลวงพ่อโสธรในวิหาร รับเอายาดีของหลวงพ่อโสธรมา ๓ อย่าง คือ ขี้ธูป ๑ ดอกไม้เหี่ยวแห้งที่บูชาแล้ว ๑ และน้ำมนต์จากหลวงพ่อโสธร ๑ เอามาต้มกินทาอาบทั่วสรรพางค์กาย ปรากฏว่าได้ผลสมปรารถนา โรคภัยต่างๆ หายเป็นปกติด้วยความดีใจที่โรคหายสมประสงค์จึงจัดให้มีการสมโภชแก้บนถวายหลวงพ่อแต่นั้นมา กิตติศัพท์ความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อโสธรก็แพร่ไปทั่วในถิ่นต่างๆ กว้างขวางมากยิ่งขึ้นจนเป็นที่เลื่องลือนับถือบูชาว่าหลวงพ่อโสธรศักดิ์สิทธิ์ ผู้ใดปรารถนาสิ่งใดที่ชอบธรรม ท่านก็ประสิทธิ์ประสาทให้สมประสงค์

แต่เดิม หลวงพ่อพุทธโสธรประทับอยู่ในพระอุโบสถหลังเก่าที่มีขนาดเล็ก รวมกับพระพุทธรูปอื่นๆ ๑๘ องค์ จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินมาที่วัดแห่งนี้ ทรงมีพระราชปรารภเรื่องความคับแคบของพระอุโบสถหลังเดิม พระพรหมคุณาภรณ์ (จิรปุญโญ ด.เจียม กุลละวณิชย์) อดีตเจ้าอาวาสวัดโสธรวราราม จึงได้รวบรวมเงินบริจาคเพื่อจัดซื้อที่ดินสำหรับสร้างพระอุโบสถหลังใหม่

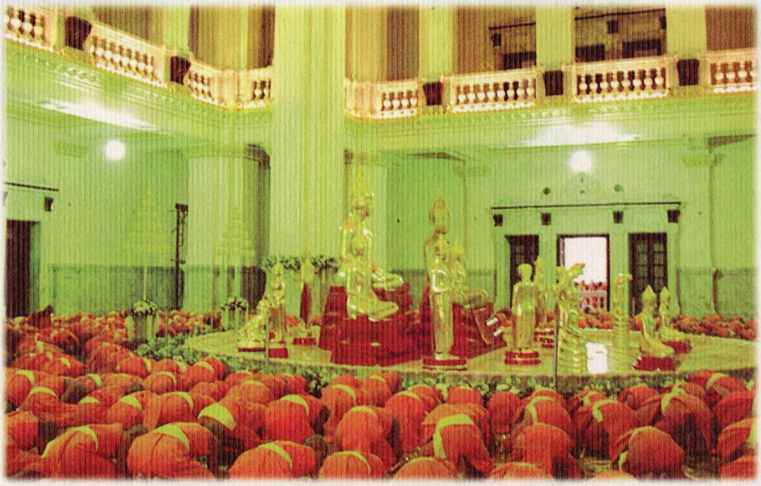

ปัจจุบันทางวัดและทางจังหวัดฉะเชิงเทราได้ร่วมกันจัดสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ขึ้นครอบพระอุโบสถหลังเดิม ใช้เทคนิควิศวกรรมสมัยใหม่ ซึ่งไม่มีการเคลื่อนย้ายองค์หลวงพ่อพุทธโสธร และพระพุทธรูปทั้ง ๑๘ องค์ โดยเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงวางศิลาฤกษ์การก่อสร้างพระอุโบสถ จากนั้นได้ดำเนินการก่อสร้างเรื่อยมาจนแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑

พระอุโบสถหลังใหม่นี้มีลักษณะทรงไทยประยุกต์ ลักษณะเป็นอาคารหลังคาประกอบเครื่องยอด ชนิดยอดทรงมณฑปแบบไทย ต่อเชื่อมด้วยวิหารทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ด้านข้างต่อเชื่อมด้วยอาคารรูปทรงอย่างเดียวกันกับพระวิหาร เป็นอาคารจตุรมุข ซึ่งเมื่อประกอบเข้าด้วยกันแล้วจะเป็นหลังคาแบบจตุรมุขอย่างอาคารปราสาทแบบไทย กำแพงบุด้วยหินอ่อนจากเมืองคาร์ราร่า ประเทศอิตาลี พระอุโบสถประกอบด้วยภาพจิตรกรรมฝาผนังโดยรอบเสา ผนัง และเพดานจะระบุเรื่องราวให้เป็นแดนแห่งทิพย์ เป็นเรื่องราวของสีทันดร มหาสมุทร จตุโลกบาล สวรรค์ดาวดึงส์ พรหมโลก ดวงดาว และจักรวาล

จัดเป็นพระอุโบสถที่งดงามมาก และมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ชาวจังหวัดฉะเชิงเทราสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ เพื่อสนับสนุนพระศาสนาซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวใจของพุทธศาสนิกชนและเพื่อร่วมเฉลิมฉลองพระราชพิธีกาญจนาภิเษก ถวายเป็นพระราชกุศล โดยร่วมกันทูลเกล้าฯ ถวายเป็นพระอุโบสถประจำรัชกาลที่ ๙ สืบต่อไป

งานนมัสการหลวงพ่อโสธร

หลวงพ่อโสธรเป็นพระศักดิ์สิทธิ์ มีประชาชนพุทธบริษัททั้งใกล้และไกลที่นับถือไปนมัสการไม่ขาด ทางวัดจึงจัดให้มีงานเทศกาลฉลององค์หลวงพ่อปีหนึ่งมีสองครั้ง คือ

๑. งานเดือน ๕ เรียกว่า **"งานกลางเดือน ๕"** เริ่มงานตั้งแต่วันขึ้น ๑๔ ค่ำ ถึงวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๕ รวม ๓ วัน

๒. งานเดือน ๑๒ เรียกว่า **"งานกลางเดือน ๑๒"** เริ่มงานตั้งแต่วันขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๒ ถึงวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ รวม ๕ วัน

กิจกรรมภายในงานประกอบด้วย การนมัสการหลวงพ่อพระพุทธโสธร พิธีเปิด ขบวนแห่ที่ยิ่งใหญ่ตระการตา มีการแห่หลวงพ่อไปทางบกและทางน้ำ มีการแข่งขันกีฬาทางน้ำ การออกร้านกาชาด นิทรรศการของราชการและภาคเอกชน ตลอดทั้งสินค้าราคาถูกมากมายจากบริษัทห้างร้าน โรงงาน

พระปริยัติกิจวิธาน	พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์	พระราชรัตนวราภรณ์
วัดโสธรวราราม	วัดไร่ขิง	วัดพนัญเชิง
ฉะเชิงเทรา	นครปฐม	พระนครศรีอยุธยา

หมายเหตุ พระไตรปิฎกที่ยกมาอ้างอิงนี้ เป็นฉบับภาษาบาลี **อักษร** ย่อตัวแรก หมายถึงชื่อคัมภีร์ ตัวที่ ๒ หมายถึงหมวดของคัมภีร์นั้น **ตัวเลข**อันดับแรก หมายถึงเล่มของพระไตรปิฎก. อันดับสอง หมายถึงข้อ. อันดับสาม หมายถึงหน้าของพระไตรปิฎกเล่มนั้น เช่น องฺ.สตฺตก. ๒๓/๘๕/๘๐ หมายถึง พระไตรปิฎกอังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต เล่ม ๒๓ ข้อ ๘๕ หน้า ๘๐

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ พระปริยัติกิจวิธาน (อมรภิรักษ์ ปสนฺโน)

เกิด ๑ เมษายน ๒๔๙๙

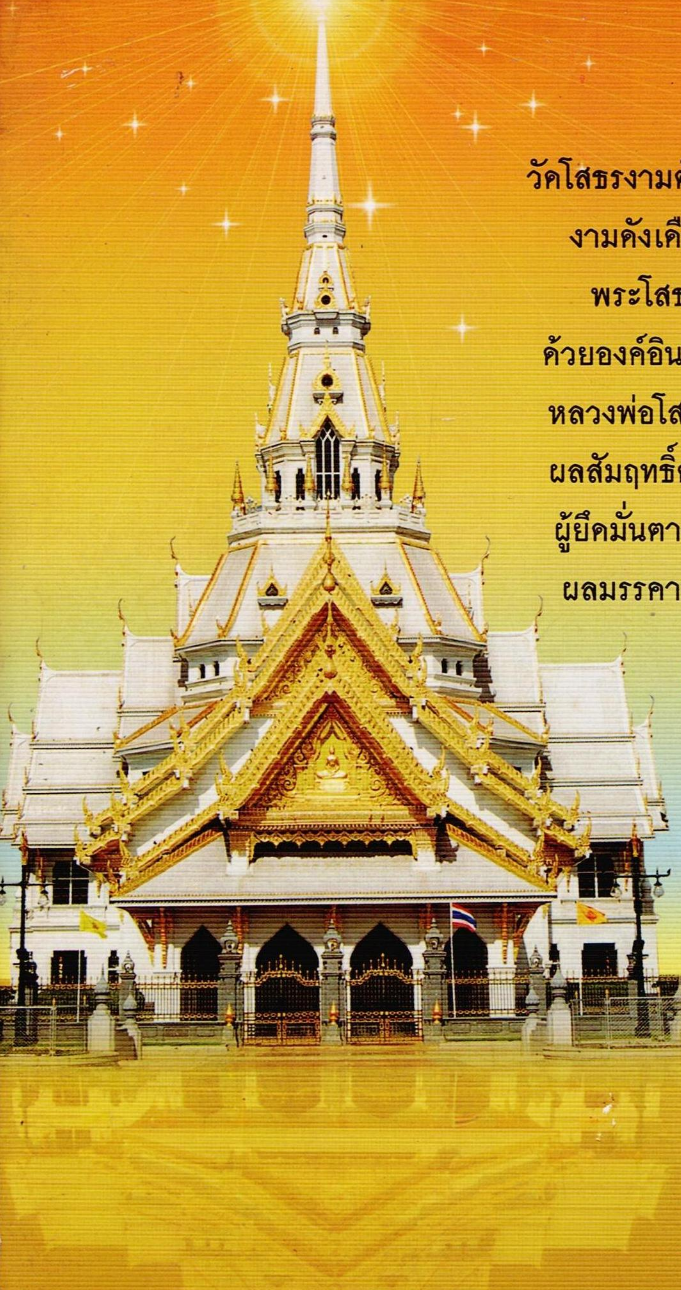
อุปสมบท ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ ณ วัดบางตลาด ตำบลบางตลาด อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

พระอุปัชฌาย์ พระครูสุตาลงกต วัดคุ้งกร่าง ตำบลบางตลาด อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิทยฐานะ น.ธ.เอก, ป.ธ.๔, พ.ม., ศษ.บ. (ภาษาไทย), กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

หน้าที่การงาน

- ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดโสธรวราราม วรวิหาร
- เจ้าคณะอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
- อาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม
- ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑๒ (ภาคตะวันออก)
- ผู้อำนวยการโครงการขยายห้องเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดโสธรวราราม จังหวัดฉะเชิงเทรา
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

วัดโสธรงามต้องลักขณาหาใดเหมือน
งามดังเดือนเด่นนวลชวนถวิล
พระโสธรเรื่องลือชื่อละบิล
ด้วยองค์อินทร์รักษารอบขอบเสมา
หลวงพ่อโสธรองค์พระผู้ศักดิ์สิทธิ์
ผลสัมฤทธิ์ตามมุ่งมาตรปรารถนา
ผู้ยึดมั่นตามหลักธรรมพระสัมมา
ผลมรรคาย่อมสำเร็จเสร็จตั้งใจ

ทอแสงธรรม

พระปริยัติกิจวิธาน วัดโสธรวราราม